

30. Perjantaina 26 päivänä maaliskuuta 1993

kello 13

Päiväjärjestys			S.
	sekä moottoriajoneuvoverosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta	747	
Ilmoituksia			
Kolmas käsittely:			
1) Ehdotus laiksi Latvian kanssa kaup- paa ja taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytä- kirjan eräiden määräysten hyväksymises- tä	747		
Hallituksen esitys n:o 2 Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1			
2) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain liit- teenä olevan teollisuustulliluettelon ja tuontimaksulain liitteenä olevan teolli- suusetuluettelon muuttamisesta	„		
Hallituksen esitys n:o 366/1992 vp Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7			
3) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain 4 §:n ja tuontimaksulain 2 a §:n muuttami- sesta	„		
Hallituksen esitys n:o 330/1992 vp Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8			
4) Ehdotus laiksi auto- ja moottoripyö- räverosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttami- sesta	„		
Hallituksen esitys n:o 345/1992 vp Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6			
5) Ehdotukset laeiksi polttoainemak- susta, polttoaineverosta annetun lain 6 §:n			
	6) Ehdotus laiksi kadun ja eräiden yleis- ten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidos- ta annetun lain muuttamisesta	748	
	Hallituksen esitys n:o 354/1992 vp Hallintovaliokunnan mietintö n:o 5		
	7) Ehdotus laiksi kalatalouden korkotu- kilainoista annetun lain 14 §:n muuttami- sesta	„	
	Hallituksen esitys n:o 8 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2		
	8) Ehdotus laiksi Euroopan talousyhtei- sön kanssa kirjeenvaihtona tiettyjen maa- talouden järjestelyjen väliaikaisesta sovel- tamisesta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä	„	
	Hallituksen esitys n:o 15 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3		
	9) Ehdotukset rahalaiksi ja laiksi Suo- men Pankin ohjesäännön 17 §:n muutta- misesta	„	
	Hallituksen esitys n:o 7 Talousvaliokunnan mietintö n:o 7		

10) Ehdotus laiksi teknologian kehittä-
miskeskuksesta 748

Hallituksen esitys n:o 9
Talousvaliokunnan mietintö n:o 8

11) Ehdotukset laiksi asunto-olojen
kehittämisrahastosta annetun lain muutta-
misesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeik-
si 749

Hallituksen esitys n:o 342/1992 vp
Toivomusaloitteet n:ot 1645, 1668, 1695
sekä 1768/1991 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 3

12) Ehdotus laiksi vuokra-asuntolainoi-
jen korkotuesta annetun lain 5 §:n 2 mo-
mentin kumoamisesta 762

Hallituksen esitys n:o 10
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 4

Ainoa käsittely:

13) Valtioneuvoston kertomus päihde-
olojen kehityksestä vuonna 1991 „

Kertomus n:o 12/1992 vp
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö
n:o 6

Esitellään:

14) Puhemiesneuvoston ehdotus n:o 1
eduskunnan työjärjestyksen sekä eduskun-
nan vaalisäännön 1 §:n muuttamisesta 771

Pöydällepanoa varten esi-
tellään:

15) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o
2 hallituksen esityksestä laeiksi työturvalli-
suuslain sekä työsuojelun valvonnasta ja
muutoksenhausta työsuojeluasioissa anne-
tun lain muuttamisesta (HE 249/1992 vp) .. „

16) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o
3 hallituksen esityksestä vuonna 1991 pi-
detyn 78. Kansainvälisen työkonferenssin
eräiden päätösten johdosta (HE 306/1992
vp) „

S. Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi
edustajat Ala-Nissilä, Astala, Backman, Drom-
berg, Hacklin, Halonen, Hautala, Helle, Joki-
niemi, Jouppila, Karhunen, Kasurinen, Kaup-
pinen, Kemppainen, Komi, Kuittinen, Laakso,
Laukkanen M., Lindqvist, Linnainmaa, Luhta-
nen, Luukkainen, Mattila, Pekkarinen, Pieti-
käinen S., Pokka, Puhakka, Pura, Ranta,
Rehn O., Ryynänen, Sasi, Särkijärvi, Tiuri,
Viljamaa, Viljanen, Vuoristo, Väyrynen ja
Wahlström.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta-
jat Pokka, Pietikäinen S., Linnainmaa ja Karhu-
nen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä
päivästä sairauden vuoksi edustajat Helle,
Jouppila, Kasurinen, M. Laukkanen, Lind-
qvist, Luhtanen ja Vuoristo, virkatehtävien
vuoksi edustajat Ala-Nissilä, Pura, O. Rehn ja
Väyrynen sekä yksityisasioiden vuoksi edusta-
jat Backman, Hautala, Jokiniemi, Karhunen,
Kemppainen, Komi, Luukkainen, Puhakka,
Ranta, Sasi, Viljamaa ja Wahlström sekä ensi
huhtikuun 2 päivään sairauden vuoksi ed.
Mattila.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan
presidentin kirjelmän ohella kuluvan maalisi-
kuun 19 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet
hallituksen esitykset n:ot 16 ja 17, jotka nyt on
edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnal-
le ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet
vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 1, 7 ja 16.
Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu
edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Latvian kanssa kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 2
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1

P u h e m i e s: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain liitteenä olevan teollisuustulliluettelon ja tuontimaksulain liitteenä olevan teollisuusetuluettelon muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 366/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain 4 §:n ja tuontimaksulain 2 a §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 330/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 345/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laeiksi polttoainemaksusta, polttoaineverosta annetun lain 6 §:n sekä moottoriajoneuvoverosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 329/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 354/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 5

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi kalatalouden korkotukilainoista annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 8
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi Euroopan talousyhteisön kanssa kirjeenvaihtona tiettyjen maatalouden järjestelyjen väliaikaisesta soveltamisesta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 15
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päättään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä maa ja metsätalousvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisäl-

tyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotukset rahalaiksi ja laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 7
Talousvaliokunnan mietintö n:o 7

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus laiksi teknologian kehittämiskeskuksesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 9
Talousvaliokunnan mietintö n:o 8

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotukset laiksi asunto-olojen kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 342/1992 vp
Toivomusaloitteet n:ot 1645, 1668, 1695 sekä 1768/1991 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 3

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Käsiteltävinä ovat lakiehdotukset muodostavat asiallisesti yhden kokonaisuuden, joten niistä päätetään yhdessä samalla kertaa. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Asuntopolitiikassa on usein vaadittu yhteistä tilannearviota ja toimenpiteitä sen yhteisen tilannearvion perusteella. Mielestäni meillä on kuitenkin olemassa yhteinen tilannearvio ja se on se, että asuntotuotanto romahtaa tänä vuonna. Muunlaiseen tilannearvioon ei voi päätyä sen perusteella, mitä luvut osoittavat rakentamisesta.

Korkeasuhdannevuosina meille rakennettiin Suomessa 40—50 miljoonaa kuutiometriä uutta rakennustilaa. Tänä vuonna rakentaminen on vain 20 miljoonan kuutiometrin tasolla. Tämä osoittaa mielestäni sitovasti sen, että rakennustoiminta on Suomessa romahtanut.

Sama asia näkyy myöskin rakennusalan ja sitä sivuavien alojen työttömyytenä. Meillä on tänä vuonna 100 000 näiden alojen työttöntä. Se osoittaa, että suomalaista ammattitaitoa on tällä hetkellä varastossa tavalla, joka ei ole kansakunnan edun mukaista. Suhdannearvio rakentamissuhdanteista lieene yksimielinen, rakennustoiminta on romahtanut.

Johtopäätös siitä, mitä on tehtävä, on erilainen. Mielestäni asuntonministeri Rusanen osoittaa käytännössä sen, että rakennustoimintaa ei

maassamme edes haluta elvyttää. Asuntonministeri Rusanen on kävelevä esimerkki siitä, miten rakennustoiminta ei tässä maassa käynnisty ja miten asuntotuotanto hänen toimikaudellaan on romahtanut alhaisemmaksi kuin kenties kertaaakaan sodan jälkeisenä aikana. Mielestäni asuntonministeri Rusanen on epäonnistunut tehtävänsään tavalla, joka täytyy myöntää myöskin tämän yhteisen tilannearvion pohjaksi.

Jos mietitään rakennustoimintaa, lähtökohta on se, että liike- ja toimitilaa meillä on rakennettu varmaankin riittävästi. Pääkaupunkiseudulla on tyhjää toimitilaa noin 40 000 työntekijälle ja tältä osin uutta ei tarvitse rakentaa. Meillä on jatkuvasti mahdollisuus ja velvollisuus suorittaa korjaus- ja perusparannusrakentamista, mutta korjaus- ja perusparannustoiminnan osuus rakennuslalla on vain noin 1/3 tuotannosta. Tältä osin vuosikorjaus- ja perusparannustoiminnan käynnistäminen ei pysty saamaan alaa käyntiin. Alan käynnistäminen vaatii uusrakentamista. Mutta uusrakentamista ei voida tehdä liike- ja toimitilarakentamisessa. Silloin tulee esille asuntojen rakentamisen kiihdyttäminen.

Asuntopulahan meillä on todellinen. Asuntopula on yhteiskunnassa. Lama saa kuitenkin tilanteen näyttämään siltä, niin kuin asuntopulaa ei olisi. Nuoret asuvat pitempään kotona, ihmisillä ei ole varaa avioeroihin, ja monissa tapauksissa elämisen laadun parantaminen asumismukavuutta ja asumistilavuutta parantamalla ei onnistu näissä olosuhteissa. Asunnoille olisi lähes loputon kysyntä, ed. Paloheimo; hän esittää nyt sellaista näkemystä, että asuntoja ei tarvitse rakentaa. Asunnoille on lähes loputon kysyntä silloin, kun halutaan parantaa elämisen laatua. Elämisen laatu liittyy nimittäin mitä suurimmassa määrin asumiseen.

Mitä tulee asuntorakentamisen lisääntymiseen, sitä ei voida käynnistää kovanrahan toimintaa käynnistämällä. Yleiset talouspoliittiset edellytykset eivät toimi siihen suuntaan, että markkinavoimat rakennuttaisivat Suomeen lisää asuntoja, tai markkinavoimista johtuen kansalaisilla ei ole varaa uusien asuntojen rakentamiseen eikä asumismukavuutensa ja asumistasonsa parantamiseen.

Ainoa mahdollisuus lisätä asuntotuotantotoimintaa on aravatuotannon lisääminen. Mutta, ministeri Rusanen, teidän toimiessanne asuntonministerinä aravatuotanto on ajautumassa huomattavasti alemmaksi siitä, mitä se oli nousukaudella. Minä en ymmärrä sellaista suhdannepolitiikkaa, että 80-luvun loppupuolella arava-

tuotanto oli paljon korkeammalla tasolla kuin nyt suomalaisissa olosuhteissa poikkeuksellisen syvän laman aikana.

Meillä täytyy Suomessa saada käynnistymään halu parantaa asumisen tasoa. Halu parantaa asumisen tasoa liittyy uusien omien ensimmäisten asuntojen hankintaan sekä myös asunnonvaihtoihin. Mutta tässä asiassa yhteiskunnallinen talouspoliittinen tilanne pitää yllä lamaa, lamapsykologiaa, eivätkä ihmiset huolimatta heillä olevista tarpeista ole riittävän rohkeita eivätkä ole valmiita ottamaan riittäviä riskejä tämän alan käynnistämiseksi huolimatta selvästä asumisen laadun paranemiseen liittyvästä tarpeesta.

Suurin ongelma meillä on se, että asuntojen hinta on romahtanut. Asuntotuotannon käynnistämisen estää se, että vanhojen asuntojen hinta on romahtanut. Asuntotuotannon käynnistämisen estää se, että meillä on nyt erittäin halvat uudet asunnot maassamme. Asuntojen hinnat ovat nyt alemmat kuin kertaakaan 80-luvun puolivälin jälkeen ja se estää uusien asuntojen käynnistämisen tilanteessa, jossa edelleenkin on asuntopula. Tämä on uskomaton paradoksi. Tarvitaan asuntoja, mutta kun asunnot ovat niin halpoja, niitä ei rakenneta enää uusia, eikä ihmisillä ole mahdollisuutta vaihtaa asuntoa.

Selittäisin tämän asian sillä tavalla, että on saatava keynesiläinen rahailluusioefekti, jonka perusteella ihmiset uskaltaisivat ottaa riskin asunnon hankinnasta tai asunnon vaihdosta. Keynesiläinen rahailluusio koski palkkoja. Lähtökohta olisi, että palkat eivät alene. Ihmiset ovat valmiit hyväksymään nimellispalkan korotuksia mieluummin kuin jollakin muulla tavalla toteutettavaa reaaliapalkan korotuksia.

Mitä tulee asuntotoimintaan, keynesiläinen asunnonarvoilluusio pitäisi luoda siihen malliin, että vanhojen asuntojen hinta olisi sitä luokkaa, että ihmiset uskaltaisivat lähteä asunnon vaihtoon. Ihmisiä ei kiinnosta välttämättä uuden asunnon hinta, vaan heidän vanhan oman asuntonsa hinta. Oman vanhan asunnon hinta on tällä hetkellä liian alhainen, jotta ihmiset olisivat kiinnostuneita asunnon vaihdosta. Nimittäin oman vanhan asunnon hinta saattaa olla alempi kuin se, millä hinnalla asunto on ostettu. Ihmisten on erittäin vaikea realisoida sellaista näennäistä tappiota, joka aiheutuu arvossa alentuneen vanhan asunnon myymisestä olkoonkin, että sillä samalla rahalla saisi halvalla myöskin uuden asunnon. Mutta tässä tulee se illuusio tappiosta asuntoa realisoitaessa ja estää asunto-

jen vaihtojen käynnistymisen. Asuntopoliittinen tilanne on yhteydessä tältä osin myöskin yleiseen taloudelliseen tilanteeseen.

Herra puhemies! Tämän lakiesityksen perusteella hallitus ei ole kiinnostunut asuntotuotannosta, vaan asuntotuotantotoimen hallinnoinnista. Ja tämä hallinnointipuoli on kyllä tässä maassa aina pakotie silloin, kun ei haluta ratkaista todellisia ongelmia. Sillä, että hallintoa uudistetaan, ei ratkaista tätä ongelmaa. Ja vielä, ministeri Rusanen, tähän hallinnoinnin uudistamiseen liittyy se, että te puratte vanhaa byrokraatia, mutta te ette tiedä, mitä tulee tilalle.

Minä olisin mahdollisesti valmis hyväksymään asuntohallituksen lakkauttamisen sellaisissa olosuhteissa, että me tietäisimme, että tilalle tulee parempi byrokraatia, joka pystyy turvaamaan asuntojen hinta- ja laatusuhteen asukkaiden etujen mukaisella tavalla niin, että meillä voisi olla varmuus siitä, miten se asia hoidetaan. Mutta nyt, ministeri Rusanen, te lakkautatte asuntohallituksen, mutta teillä ei ole tietoa siitä, mitä tulee tilalle. Teillä ei ole eduskunnalle esittää sitä vaihtoehtoa, millä tavalla hoidetaan asia sen jälkeen, kun asuntohallituksen valvonta näissä asioissa loppuu. Tämä on mielestäni juuri väärä tapa suhtautua tähän asiaan: Puretaan jotain, mikä on olemassa ja on toiminut, mutta mitään ei ole tulossa tilalle.

Tämä on sama ongelma kuin tämän nykyisen porvarihallituksen, presidentti Koiviston nukkehallituksen, talouspolitiikka: Puretaan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakenteet, mutta mitään ei ole tulossa tilalle. Meistä tehdään tällä tavalla vapaaehtoisesti Euroopan syrjäkylä, mitä me olemme, mutta minkä aseman me olemme pystyneet taitavalla talouspolitiikalla sodan jälkeisenä aikana välttämään. Me olemme rakentaneet huolimatta vaikeista luonnonolosuhteista tänne hyvinvointiyhteiskunnan, mutta tämä hallitus purkaa hyvinvointiyhteiskuntaa tarjoamatta mitään tilalle.

Samasta tässä asiassa on kysymys, ministeri Rusanen: Te lakkautatte asuntohallituksen, mutta teillä ei ole mitään tilalle sellaista, mikä antaisi meille varmuuden siitä, että asukkaiden edut turvataan ja markkinavoimat, jotka te nyt päästätte valloilleen, ministeri Rusanen, pystyisivät tarjoamaan meille parempia vaihtoehtoja.

Meillä on näyttöä talouspolitiikasta siitä, mitä tapahtuu, kun pullon henki päästetään irti ja markkinavoimat valloilleen. Kokoomus on ollut kuusi vuotta hallituksessa, markkinavoimat suurin piirtein saman ajan vapaana, ja maa

on taloudellisessa katastrofissa, jolla ei ole vertaa suomen historian aikana. Ainoa yhteinen tekijä tässä asiassa on kokoomus. Kokoomus on pysynyt kuudessa vuodessa tuhoamaan tämän maan talouden. Kokoomuksen toimenpiteillä tämä maa on ajettu raunioiksi, ja nyt te ette halua rakentaa mitään niiden raunioiden tilalle. Sama koskee konkreettisesti myöskin asuntotoimintaa.

Herra puhemies! Tässä yhteydessä mielestäni pitää vetää sellainen johtopäätös, että kansakunnan pelastamiseksi kokoomus on syrjäytettävä kaikista niistä toimenpiteistä, joissa käytetään poliittista tai taloudellista valtaa. Ja kun uutta hätätilahallitusta tähän maahan muodostetaan, niin kokoomus on saatava siitä ulos. Kokoomuksella on näyttöjä siitä, miten maa tuhoetaan, ja kokoomuksella on näyttöjä siitä, miten myöskin asuntopoliittikka pystytään tuhoamaan hyvin lyhyessä ajassa. Ministeri Rusanen, teidän toimikaudellanne tämän maan asuntotuotanto on ajettu kaikkien aikojen romahdukseen. Tältä osin teillä on näyttöä siitä, mitä tapahtuu, kun te saatte vallan.

Siis eiköhän me muu porukka täällä eduskunnassa eristetä kokoomus vallankäytöstä tässä yhteiskunnassa, poistetaan se hallituksesta ja ruvetaan panemaan tätä maata kuntoon. Noitten kanssa se ei onnistu. Asuntopoliittikkaa ei myöskään voi hoitaa noitten kanssa. Ne ajavat asuntotuotannon alas, ja niillä ei ole mitään tilalle.

Herra puhemies! Tämän johdantopuheenvuoron perusteella ehdotan, että käsillä olevat lakiehdotukset hylätään sen takia, että byrokratian purkamisessa ei tällä hallituksella ja tämän hallituksen kokoomuslaisilla ministereillä ole tarjottavana mitään sellaista vaihtoehtoa, joka olennaisella tavalla koituisi asuntopoliittisesti suomalaisten eduksi.

Ed. Pokka merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Ollila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen näyttää innostuneen naapurimaamme viimeaikaisista tapahtumista, koska hän tuntuu selvästi lähtevän siitä, että hänen määräyksiensä mukaan tässä maassa muodostetaan hallituksia, sivuutetaan puolueita. Seuraava vaihe on kai sitten yhden puolueen hallitusvalta tässä maassa, ja ilmeisesti ed. Seppänen pyrkii sen hallituksen pääministeriksi.

Meillä toimii kuitenkin edelleen ja tulee toimimaan parlamentaarinen demokratia, jonka mukaan hallitukset muodostetaan, (Ed. Seppänen: Erotetaan myös!) ja kokoomuskin toimii niillä edellytyksillä, mitkä kansa vaaleissa on antanut, ja ne ovat muuten kaksi kertaa suuremmat ja vähän enemmänkin kuin vasemmistoliitolla tällä hetkellä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppänen yritti selvästi poliittista paluuta pankkivaltuusmieshomman tavallaan murruttua alta, koska heillä ei ole enää mitään merkitystä. Hän puhui asuntotuotannosta ja Rusasesta ja sen jälkeen keynesiläisestä asuntotuotannosta. Sitten hän selvästi kompastui omiin varpaisiinsa ja menetti johtolangan tehdessään asuntotuotannon esteeksi sen, että on liian halvat hinnat. Loppujen lopuksi hän kuitenkin puheenvuoron loppua kohti selvästi elpyi, ja esitys oli varsin kohtuullinen.

Mutta, herra puhemies, voin todeta, sen, että meillä ei ole asuntopulaa tällä hetkellä, jos käyttämättömät asunnot ja asunnon tarve kohtaavat, ja se on ongelmallinen asia. Meillä on tällä hetkellä tuhannen taalan paikkaa tehdä peruskorjausta, mihin hallitus on kiistämättä — tosin täysin riittämättömin voimavaroin — satsannut, koska se on työllistävää toimintaa. Ja jos meillä lähtee käyntiin noususuhdanne, meillä ei jälleen kerran tehdä peruskorjaustoimintaa ja tästä syystä yhä kasvava määrä asuntoja joutuu pois käytöstä. Nyt on satsattava peruskorjaukseen.

Mitä tulee hintoihin, kovanrahan asuntojen, uusienkin asuntojen, hinnat ovat tällä hetkellä niin alhaiset, että ne lähentelevät pian aravatuotannon hintoja. Ainoastaan on tietysti aravassa lainoitusehdot paremmat. Suomalainen kaipaa aina ei vuokra-asuntoa vaan omaa asuntoa, se on meidän suomalaisten porvarien ajatustapaa. Näin ollen ei pidä unohtaa kovanrahan asuntotuotannon elpymistä silloin, kun pyörät alkavat pyöriä, eikä yksinomaan pitää satsata vuokrautuotantoon. Tästä on lähdettävä.

Mitä tulee asuntohallituksen lakkauttamiseen, olen siinä mielessä samaa mieltä ja varmasti ryhmänikin on, että asuntohallitus pitäisi lakkauttaa, se on sisäänlämpiävä kankea systeemi, mutta jos ei ole uutta systeemiä keksitty, niin kuin todella tällä hetkellä on ja niin kuin ed. Seppänen sanoi, me tulemme äänestämään hylkäysesityksen puolesta.

Ed. S. Pietikäinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Saario (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppänen on kovin nopea poliittinen hautajaisvieras, niin nopea, että hän ilmoitautuu hautajaisiin, joita ei ole eikä edes pidetä. On totta, että ed. Seppäsen olisi pitänyt viihtyä sosialismin hautajaisissa hieman pidempään, sillä ne ovat paljon lähempänä ja sen problematiikkakan ed. Seppänen tuntee paljon paremmin. Porvarismi näyttää valtaavan alaa myös siellä, missä ed. Seppäsen aatetoverit aikanaan onnistuivat kansallisvarallisuuden totaalaisesti tuhoamaan.

Minä pyydän kohtuutta, ed. Seppänen, kaikissa arvosteluissanne. Kun te otatte kokoomuksen maalitauluksenne, on syytä huomata, että kokoomus on muutaman vuoden ajan joutunut olemaan hallituksissa, jotka ovat yrittäneet korjata sitä massiivista kustannusyhteiskuntaa, jonka rakentamista te olette erittäin tehokkaasti tukemassa ja jonka jälkijättöisyyttä haluaisitte vieläkin herättää henkiin. Ei onnistu, ed. Seppänen. Näitä hautajaisia ei tule.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen on kyllä parempi pankkivaltuusmies ja pankkiasiodien asiantuntija kuin asuntopolitiikan asiantuntija. (Ed. Ollila: Ei hyvä siinäkään!) Hänkö tosiaan edellyttää ja vaatii, että asuntojen hinnat on hilattava sille hirvittävälle tasolle, missä ne olivat 80-luvun lopussa, jolloin tavallisella ihmisellä ei ollut mitään mahdollisuutta ostaa asuntoa? Onko meidän koko politiikkamme muutettava sellaiseksi, että me autamme niitä, jotka ostivat tuolloin asunnon ja kärsivät siitä? Onko koko Suomen kaikkien asunnontarvitsijoiden kärsittävä siitä, että meidän on tuettava niitä, jotka olivat tyhmiä 80-luvulla eivätkä ymmärtäneet, että eihän tuollaisia asuntojen hintoja voi jatkuvasti olla? Tätäkö ed. Seppänen haluaa, ettei yhdelläkään Suomen kansalaisella, nuorella perheellä, olisi mitään mahdollisuutta tulevaisuudessa asuntoon? Nyt heillä on, koska asuntojen hinnat ovat laskeneet sille tasolle, missä niiden pitää ollakin. Emme me voi panna 30—40 prosenttia lisää hintaa asuntoihin ja sanoa nuorille, että ostakaapa oma asunto. Eihän tällaisessa puheessa ole mitään järkeä.

Mitä asuntohallitukseen tulee, niin se joutaa kyllä romuttua. Hallitus on ihan oikeassa.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen oli aivan oikeassa,

kun hän kiinnitti huomiota siihen, että ministeri Rusasen aikana ja tällä asuntopolitiikalla romutetaan todella asuntotuotanto tässä maassa. 70-luvulla rakennettiin keskimäärin 58 000 asuntoa per vuosi. 80-luvulla rakennettiin keskimäärin 53 000 asuntoa per vuosi. Maksimi 80-luvulla oli 70 000 asuntoa, minimi 42 000. Tämä hallitus tuskin pääsee 30 000:een tai hieman yli tänä vuonna ja ensi vuonna ilmeisesti vielä vähemmän.

Kuitenkin, niin kuin totesin tiistain keskustelussa täällä, useat asiantuntijat — Rakennusteollisuusliitto, rakennusalan asiantuntijat — korostavat sitä, että tarve on noin 45 000—50 000 asuntoa vuodessa, vaikka emme ota edes huomioon asumistason väljyyden lisääntymistä, sen takia, että vuositasolla pelkästään asuntojen poistuma on 10 000, uusia ruokakuntia syntyy 29 000 vuosittain. Pelkästään tästä tulee 40 000 asunnon tarve vuosittain.

Mutta tätä ilmeisesti kokoomushallitus ei halua, ja edustajat Saario ja Ollila yrittivät tehdä tästä aivan muun kuin asuntokysymyksen. Nimitäin kysymys on siitä, että kokoomuksella on asuntonministerin paikka. Teillä on näytön paikka, mutta te romutatte asuntotuotannon. Siitä te ette pääse mihinkään.

Jos me vertaisimme esimerkiksi asumisväljyyttä eri Pohjoismaissa, niin Suomi on häpeäpilkku Pohjoismaiden joukossa. Siis ahtaasti asuvia suomalaisesta väestöstä on huomattavasti enemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Jos me vertaamme Ruotsiin, niin siellä esimerkiksi kahden huoltajan lapsiperheistä vain noin 16 prosenttia asuu ahtaasti. Meillä lähes 45 prosenttia asuu ahtaasti. Nämä ovat tuoreita lukuja. Nämä eivät ole mitään haudasta kaivettuja 70-luvun lukuja, nämä ovat aivan viime vuosikymmenen eli 80-luvun lopun lukuja. Tilanne ei ole valitettavasti kohennut tästä miksiäkään. On aivan turha yrittää väittää, etteikö poliittisesti voitaisi tehdä asuntotuotannon elvyttämiseksi toimenpiteitä, mikäli hallitus haluaisi, mutta tämä hallitus ei halua. Se rakentaa uuden hintabuumin silloin, kun noususuhdanne lähtee liikkeelle.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. O. Ojalalle totean, että laissa ei ole kyse asuntotuotannon määrästä, ei yksityisen tuotannon eikä valtion lainoittaman tuotannon määrästä, vaan kyse otsakkeen mukaan on asuntohallituksen lakkauttamisesta.

Siltä osin kuin edustajat Seppänen ja Aitto-niemi esittivät mielestäni itse asiasta keskeisim-män väitteensä, joka oli se, että laissa esitetään asuntohallituksen lakkauttamista ilman, että on tiedossa, mitä tilalle on tulossa, niin lakiesityk-sessä selkeästi luetellaan asuntohallituksen teh-tävät ja se, mihin kukin tehtävistä ollaan siirtä-mässä. Kaikilta näiltä osin on selvät maininnat olemassa. Ei vanhassa asuntohallitusta koske-vassa lainsäädännössäkään ollut yksityiskohtia määritelty. Ei siellä ollut määrätty ja kerrottu sitä, minkälaisia blanketteja asuntohallitus ehtii toimikautensa aikana kehittää. Ne ovat uuden järjestelmän itsensä ratkaistavissa.

Olennaista lain kannalta on se, että periaat-teet on laissa määritelty ja niiden pohjalta voim-me olla vakuuttuneita siitä, että myös uusi järjes-telmä selviytyy niistä tehtävistä, joita sosiaali-seen asuntotuotantoon liittyen valtion valvon-nalla ja ohjauksella on.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensiksi ed. Vanhaselle: Kyllä valvonta säilyy tämänkin lain hyväksymisen jäl-keen, mutta se säilyy markkinavoimilla. Minä en luota markkinavoimien harjoittamaan toimin-taan omassa asiassaan. Eli hinta- ja laatusuhde tullaan määrittelemään tulevaisuudessa markki-noiden avulla. Mitä tulee sosiaalisen asuntotuotannon säilymiseen tai sen valvontaan, niin sitä on aika helppo valvoa, kun se tähän politiikkaan liittyen, mitä asuntohallituksen lakkauttaminen edustaa, vähenee; ja varmasti tarkoituksena on ennen pitkää lopettaa se kokonaan.

Mitä tulee ed. Saarion puheenvuoroon, kun hän puhui sosialismin hautajaisista, niin paljon ikävämpi on minunkin näkökulmastani olla Suomen hautajaisissa kuin sosialismin hautajai-sissa, huolimatta siitä, että aatteelliset arvot ovat tärkeitä. On tosi ankara tilanne haudata Suo-mea, ja kun te vielä myytte ruumiin Brysselille, se on minusta erityisen ankara paikka; antakaa Suomen edes kuolla arvokkaasti, ilman että te annatte markkinavoimien suorittaa ruumiin hä-päisyn.

Mitä tulee ed. Ukkolan puheenvuoroon, niin ongelma on jatkuvuuden katkaiseminen, mikä yhteiskunnassa on tapahtunut. Eli minusta ihmi-sillä oli oikeus olettaa, että kehitys jatkuu samantapaisena kuin se oli jatkunut 30—40 vuot-ta, ja tehdä päätöksiä esimerkiksi oman asunnon hankinnasta sen perusteella, että kehitys jatkuisi. Mutta harjoitetun politiikan seurauksena kehi-tys yhtäkkiä katkaistiin, jatkuvuus estettiin, ja

sen seurauksena ihmiset eivät ole olleet tyhmiä, vaan he ovat olleet mitä suurimmassa määrin olosuhteiden uhreja. Deflaatiopolitiikka, joka on hallituksen linja, ed. Ukkola, on aika kestä-mätön linja. Sillä ei voida tätä maata saada kuntoon. Eli hinta, joka asuntojen hinnan alene-misestä maksetaan deflaativahinkoina, on liian korkea, liian ankara.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuo-ro): Arvoisa herra puhemies! Puutun tässä kes-kustelussa vain siihen, mitä ed. Outi Ojala sanoi, kun hän puhui siitä, että Suomi on jokin häpeä-pilkku ahtaan asumisen kannalta. Minusta tämä tuntuu ... (Ed. O. Ojala: Pohjoismaissa!) — Vaikka pohjoismaisittain tarkastelee! On minus-ta jotenkin surullista, kun olen kuvitellut, että Suomi olisi jotenkin syvässä lamassa, että tällä-kin hetkellä on jotakin tällaista käsittämätöntä katkeruutta, että Suomi joihinkin nähdessä asuu ahtaasti, kun maailmalla kuolee samanaikaisesti 40 000 lasta nälkään ja aina me puhumme kau-niisti siitä, kuinka maailma on vain suuri perhe. Monet "meidän perheemme" jäsenet asuvat niin sääliittävässä olosuhteissa, että meillä ei ole siihen edes mielikuvitusta, ja täällä itketään sitä, että Suomi asuu ahtaasti. 70-luvun alussa asuin äitini ja kolmen sisarukseni kanssa eli viisi henkilöä 54 neliössä eikä meille koskaan tullut mieleen, että olemme jokin häpeätahra, kun asumme niin ahtaasti.

Minusta olisi nyt korkea aika ajatella, että kaikki, mikä meillä on, vaikka nyt sitten ahtaat-kin asunnot, nekin ovat suurta Jumalan lahjaa verrattuna siihen, miten meidän kanssasisarem-me ja -veljemme rajan takana asuvat, eikä tarvit-se mennä kovinkaan kauaksi. Toivoisin, että jossakin vaiheessa eduskunnassa voitaisiin osoit-taa kiitollisuutta siitä hyvästä, mikä meillä on, silläkin perusteella, että näyttää siltä, että se on nopeasti hupenemassa olevaa omaisuuttamme.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen vastauspu-heenvuorossaan jo kuulutti Suomen hautajaisia. En kuitenkaan yhtyisi näihin näkemyksiin, kos-ka nimenomaan mm. lainsäädäntö, jota nyt ollaan hyväksymässä ja jolla Suomen hallinto-järjestelmää sopeutetaan siihen kantokykyyn, joka meillä tällä hetkellä on, on eräs osa sitä tervehdyttämisohjelmaa, joka on pakko toteut-taa, ed. Seppänen, jotta niitä Suomen hautajaisia ei tulisi. Mutta, ed. Seppänen, seuraavassa liik-keessä, seuraavassa toimenpiteessä, joka kan-

santalouden tervehdyttämisen tiellä tulee tehdä, onkin kysymys työmarkkinaratkaisusta. Ed. Seppänen, teidän jäsenistöllänne on merkittävä rooli siinä, tunnetaanko vastuuta käytävissä neuvotteluissa vai pidetäänkö härkämäisesti kiinni niistä saavutetuista eduista, joilla kullakin tänä päivänä on.

Ed. Saario (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppänen ei harjoita pelkästään takinkääntöä, hän yrittää toimia myös poliittisena silmänkääntäjänä. Tosiasiaan on se, että tällä asialla, jota nyt käsitellään tai yritetään käsitellä, ei ole mitään tekemistä ahtaasti asumisen kanssa eikä asuntotuotannon kanssa sellaisenaan. Suomalaisen asuntotuotannon problematiikka liittyy siihen, että meillä on myymättömiä asuntoja siinä määrin kuin on. Meillä on markkinat tilanteessa, jossa ei ole kysyntää. Meillä on kansantalouden tilanteessa, jossa lainarahan pumppaaminen olisi suorastaan rikollinen teko, sillä senhän maksavat juuri ne tavalliset asunontarvitsijat, joiden silmää te yritätte kääntää, mutta he eivät teitä tule ikinä uskomaan.

Lopuksi pyytäisin huomauttaa, että Suomi on niin arvokas, että se ansaitsee paremmat kantajat kuin te.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen on varmasti siinä aivan oikeassa, että 80-luvun lopulla asuntonsa ostaneet ihmiset olivat olosuhteitten uhreja. Mutta ei meidän nyt tarvitse kääntää yhteiskunnan pyörää näitten ihmisten tasolle. Meidän täytyy muuten auttaa näitä ihmisiä eikä panna koko kansaa ja kaikkia asunontarvitsijoita maksamaan samasta kurjuudesta, mistä 80-luvulla asuntonsa hankkineet maksavat ja kärsivät tällä hetkellä. Jokainen kyllä käsitti, jos ylipäättään jotain käsitti, että jos asunto alkaa maksaa kymmenen vuoden bruttopalkan, niin eihän siinä ole mitään järkeä.

Toinen asia on, että jos ed. Seppänen toivoo sosialismin hautajaisten tilalle Suomen kunniallisia hautajaisia, niin me vietämme molempia. Me vietämme sosialistisen Suomen hautajaisia tällä hetkellä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. S.-L. Anttila halusi purkaa byrokratiaa. Minusta on mielenkiintoista, että hän on valmis kannattamaan byrokratian purkamista asuntohallituksen osalta, mutta ei maatilahallituksen osalta. Eli asuntohallituksen lak-

kauttamisen yhteydessä suoritetaan huomattava määrä irtisanomisia. Työntekijät tällä tavalla menettävät työpaikkansa ja mahdollisuuden kontrolloida asuntojen hinta- ja laatusuhdetta. Mutta kun maatilahallitus lakkautettiin, niin jokaiselle kyllä löytyi työpaikka huolimatta siitä, että jokaista maanviljelijää kohden meillä on tällä hetkellä ihan riittävä määrä tätä siipijengiä. Ei kai se tutkimus ole kovin kaukaa, jossa todettiin, että meillä on jokaista virkamiestä kohden vain 14 maanviljelijää. Jos siinä byrokratiassa ei ole mitään purkamista, niin ihmettelen kovasti. Hallitus vain ei näytä haluavan purkaa sitä byrokratiaa, vaan purkaa tätä toista.

Mitä tulee tähän keskusteluun yleensä ottaen, niin kyllähän hallituksen asuntopoliittinen katastrofi lähestyy myös sitä kautta, että on tulossa, ed. V. Laukkanen, uusi EY:n arvonnäköalaveron ensi vuoden alusta, joka nostaa asumisen hintaa 500 markkaa neliömetriltä. Tämähän tulee aiheuttamaan myös hirvittävän romahduksen asuntotuotannossa, koska näillä toimeentuloedellytyksillä, joita ihmisillä on, pitäisi maksaa vielä 500 markkaa neliömetriltä veroa valtiolle, jotta saisi oman asunnon, ohi sen mitä tänä päivänä maksetaan. Eli kyllä tämä eurohyökkäys, ed. V. Laukkanen, suomalaista asuntopoliittikkaa kohtaan on mittava ja tulee johtamaan pahoinvointin lisääntymiseen yhteiskunnassamme, ja se on hyvinvointi-Suomen hautajaiset.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saario ei ole enää paikalla, mutta kun hän vetosi niin kuin aika monet porvarit täällä vetoavat siihen, että maassa on noin 10 000 tyhjää asuntoa ja sen takia nyt voidaan aivan huoletta mukamas supistaa asuntotuotantoa, niin on kyllä hyvä muistaa se, että asuntojen kysyntä ja tarve ovat kaksi eri asiaa. On totta, että tällä hetkellä ihmisillä ei ole mahdollisuutta ostaa omistusasuntoja siinä määrin kuin tarvetta olisi.

Mutta jos me lyhytnäköisesti nyt lähdemme supistamaan näin rajusti asuntotuotantoa, kuin tämä hallitus aikoo tehdä, se merkitsee sitä, mistä muuten ei ainoastaan vasemmisto vaan myös Rakennusteollisuusliitto ja rakentajat varoittavat, että syntyy buumi, kysyntätarve, jolloin hinnat hyppäävät taas huippuun. Silloin, ed. Ukkola, olemme taas siinä tilanteessa, että vaikka ihmisillä olisi hieman paremmin varaa ostaa asuntoja, hinnat ovat niin huipussaan, että kellekään ei taaskaan ole varaa ostaa niitä. Juuri sen takia me tarvitsemme tasaisesti jatkuvasti tietyn

tasoista asuntotuotantoa, joka on, kuten sanoin, monien laskelmien ja asiantuntijoiden mukaan 45 000:n ja 55 000:n välillä, mikä valitaankin. Mutta jos pidämme tämmöistä 30 000:n tai 32 000:n tasoa, jota tämä hallitus aikoo pitää, niin tässä maassa syntyy todella ylikuumenemistilanne hyvin nopeasti. Siitä minusta tulisi myöskin oikeiston kantaa täällä vastuu.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska hallituspuolueiden edustajien puheenvuorot perustuvat julkisen sektorin pakolliseen alasajoon ja säästöihin, niin ehdotan, että julkisen sektorin säästöjen yhteydessä suunnittelisitte, miten voisi soveltaa Timo Relanderin ajatusta maksupolitiikasta myös maataloushallintoon. Mikäli 18 000 työntekijää voisivat periä korvauksen niistä palveluista, joita he — päällekkäin todennäköisesti — tuottavat asiakkailleen, voisimme varmasti saada huomattavan summan valtion kassaan, ja täten maatalouskin voisi osallistua julkisen sektorin alasajoon.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppäälle: Me ilmeisesti kuuntelemme toinen toisiamme aika huonosti taikka sitten ed. Seppänen ei ollut viimeksi paikalla, kun tämän asian toisen käsittelyn yhteydessä käytiin juuri kritikoimastanne asiasta puheenvuoron todeten aivan saman, minkä totesin aikanaan, kun maaseutuelinkeinohallintolain muutosta valiokunnan mietinnön pohjalta esitelin: Eli siinä yhteydessä ei henkilöstöä vähennetty riittävästi, enemmän olisi pitänyt vähentää. Mutta voin lohduttaa teitä, ed. Seppänen, että vuoden 94—95 maatalouden budjettiraami on niin kova, että kyllä ropisee henkilökuntaa pakostakin, ja myöskin henkilöstösuunnitelmien mukaan vähenee.

Ed. L a u r i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Byrokratian purkua ja tarpeettomien virkojen lakkauttamista jollakin sektorilla ei voitane vastustaa sillä perusteella, että jollakin toisella sektorilla byrokratian purku ei tapahdu riittävän nopeasti.

Ed. Seppänen myös haikaili täällä jatkuvaa entistä kehitystä. Sen kehityksen aikana, sääntelytalouden aikana, 15 vuoden aikana pystyttiin hävittämään 170 000 vuokra-asuntoa tästä maasta. Vaikka samaan aikaan kunnat rakensivat hyvin runsaasti vuokra-asuntoja, nettopoistuma oli 15 vuoden ajalta 170 000 vuokra-asuntoa. Nyt kun ministeri Rusanen sai läpi vuokra-

sääntelyn purun edes uusien vuokrasopimusten kohdalla, on esimerkiksi selvästi Helsingin kaupungissa nähtävissä, että vuokra-asuntoja on tarjolla, niitä pitää olla tarjolla, ja vuokrataso siitä, mitä esimerkiksi työsuhteasuuntojen vuokrataso oli ennen sääntelyn purkua, on selvästi pudonnut. Yksittäisetkin vuokranantajat tällä hetkellä alentavat vuokria vuokralaisilleen ja vuokratarjontaa on runsaasti. Me emme ainkaan halua paluuta sellaiseen sääntelyaikaan, jolloin sääntelytoimin pidetään väkisin yksityisten vuokra-asuntojen määrää esimerkiksi hyvin pienenä.

Pääomatulojen verotus on myös omalta osaltaan vaikuttamassa siihen, että yksityisiä vuokra-asuntoja on nyt tarjolla.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun ed. Laurila täällä jotenkin otti loistavan rinnastuksen markkinatalouteen tai sanotaan nyt markkinavoimien armoilla olemiseen ja sitten sääntelytalouteen, niin ei vain tulisi unohtaa, että nykyisten markkinavoimien armoilla Suomi on menettänyt jo kohta 400 000 työpaikkaa. Siinä vähän lohduttaa, jos asuntomarkkinoilla on tapahtunut jotakin myönteistä kehitystä.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tähän samaan asiaan liittyen. Ed. Laurila sanoi, että on menetetty 15 vuodessa 170 000 vuokra-asuntoa. Minä haluaisin sanoa, että kokoomus on pannut huomattavan paljon paremmaksi. Kuudessa vuodessa kokoomuksen ollessa hallituksessa on menetetty 400 000 työpaikkaa. Tämä 400 000 työpaikan menettäminen on saanut aikaan sen, että ei ole maksukyistä kysyntää asunnoille, ei vuokra-asunnoille eikä kovanrahan asunnoille, ja siltä osin yhteiskunnassamme on huonontunut hyvinvointi, on huonontunut ihmisten sosiaalinen vointi. Te olette saaneet aikaan tämän tilanteen vähentämällä maasta 400 000 työpaikkaa katumatta sitä tippaakaan ja pyrkimättä korjaamaan tilannetta.

Tältä osin teidän politiikkanne on ollut vastuutonta. Teidän harjoittamanne politiikan näytöt ovat niin vakuuttavia, että teidät pitäisi ehdottomasti syrjäyttää hallitusvastuusta. Teidän sijallenne pitäisi hallitukseen tulla sitä joukkoa, jolla on sosiaalinen omatunto tässä maassa. Me itse tarjoudumme teidän tilallenne hallitukseen, mutta ei teidän kanssanne, koska teidän kanssannehan näyttää olevan mahdotonta tehdä

sellaista työtä, että maa saataisiin jaloilleen. Sen ovat ensinnä kokeneet sosialidemokraatit, nyt keskusta.

Ed. Linnainmaa merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Käytin tästä asiasta jo viime tiistaina asian ollessa toisessa käsittelyssä perusteellisen puheenvuoron. Tässä yhteydessä ensinnäkin kannatan ed. Sepäsen hylkäysehdotusta.

Meillä suomalaisessa asuntopolitiikassa suurin ongelmahan on ollut — sen kai kaikki myöntävät — nimenomaan asuntopolitiikan poukkoilevuus ja pitkäjänteisyyden puute. Meillä ei ole pystytty tasaiseen asuntotuotantoon eikä myöskään tasaisiin hintoihin. Nyt asuntohallituksen lakkauttamisen yhteydessä ollaan antamassa enemmän valtaa markkinavoimille. Sitä valiokunnan mietinnössäkkin pidetään hyvänä ja kannatettavana asiana. Kuitenkin kun suurin ongelma on se, että tähänkään saakka ei ole kyetty riittävästi suunnittelemaan ja riittävän pitkäjänteisesti asuntopolitiikkaa hoitamaan, nyt ollaan menossa todella nurinkuriseen suuntaan.

En malta olla muistuttamatta mieliinne sitä, että edellisen hallituksen toimesta ryhdyttiin todella suureen operaatioon sen puolesta, että suomalaiseen asuntopolitiikkaan saataisiin järkeä. Perustettiin asuntorahasto ja sen toimintaa haluttiin kehittää siihen suuntaan, että asuntorahastolla olisi myös oikeus pitkäjänteistää asuntopolitiikkaa niin, että se rahoitus, mikä asuntorahaston kautta annetaan, ei olisi sidoksissa vuosittaisiin budjetteihin. Tätä työtä ollaan nyt varsin voimakkaasti romuttamassa.

On pakko nähdä tässä tilanteessa se, että asuntohallituksen lakkauttaminen on osa sosiaalisen asuntotuotannon romuttamista. Asuntopolitiikan suunnittelusta, hintaja laatuohjauksesta, on vastuun kantanut asuntohallitus. Nyt siis näitä molempia elementtejä ollaan heikentämässä.

Kaiken kaikkiaan se suuri ongelma, joka on tullutkin jo esille, koko tässä hallinnon uudistamisessa, niin sanotusti byrokratian ohentamisessa, on se, että kenelläkään ei taida olla tietoa siitä, mitä ollaan tekemässä. Asuntohallituksen osalta tämä näkyy niin, että ensin lähdetään muuttamaan organisaatiota ja sen jälkeen hyväksytään vasta ne lait, joita varten tuo organisaatio on perustettu.

Tähän kysymykseen liittyy ilman muuta se, mikä on vähätelty, eli valtion virastojen henkilöstön erilainen kohtelu riippuen siitä, missä virastossa he ovat. On jo monta kertaa sanottu se, että meillä on maatalouden sektorilla 18 000 virkamiestä. Maa- ja metsätalouden ammatissa toimivan henkilöstön määrä on suomalaisista noin 3—7 prosenttia riippuen laskentatavasta, ja heitä varten on siis 18 000 viranhaltijaa. Kun ajatellaan, että asuminen koskettaa kaikkia suomalaisia, heitä varten Suomessa on tähän saakka ollut noin 700 viranhaltijaa ja tähän lasketaan sekä lääninhallituksessa, kunnissa että asuntohallituksessa plus ympäristöministeriössä olevat viranhaltijat.

Kun valiokunnan enemmistö omaatuntoansa paikataksaan laittoi mietintöön lausuman, että kaikkia valtionhallinnon virkamiehiä tulee kohdella samalla tavalla virastojen lakkautustilanteissa, se oli varsinaista hurskastelua sen vuoksi, että päätökset muitten virastojen osalta on jo tehty, niihin ei voi palata. Nyt ollaan ennakkotapauksena sellaista järjestelmää hyväksymässä, että ensinnäkin virkamiehet irtisanoaan ja sen jälkeen heidät yksitellen noukitaan uusiin tehtäviin. Tässä, kuten jo olen todennut aikaisemminkin, on varmasti se mieli, että tällä tavalla saadaan poliittisesti oikean väriset henkilöt oikeille paikoille ja poliittisesti väärän väriset pudotettua pois. Kun tähän liittyy vielä se, että 20—30 henkilöä suoraan joutuu kortistoon ja samanaikaisesti kaksi ylijohdajan virkaa perustetaan, ei voi ymmärtää, että edes valtionhallinnon ns. byrokratian ohentamisen perusteella ollaan hallintomuutoksia tekemässä, jos työttömyyskortistoon pistettävien ihmisten tilalle otetaan suuripalkkaisia viranhaltijoita.

Ennen kaikkea asuntohallituksen lakkauttaminen onkin poliittinen kysymys, yksi niistä asioista, joissa keskusta ja kokoomus jakavat poliittista valtaa. Tässäkin, niin kuin kaikissa muissakin tilanteissa, keskusta vetää pidemmän korren mutta kokoomuksen pitää saada hieman armopaloja siinä sivussa.

Arvoisa puhemies! On sanottu, että tämän lain yhteydessä ei käsitellä asuntotuotantoa, ei asuntojen määriä, mutta joka tapauksessa se, miten asioita hoidetaan, miten tutkimusta tehdään, minkälaisia suunnitelmia on olemassa, miten suunnitelmia valvotaan, vaikuttaa myös siihen, kuinka asiat hoituvat. Tässä mielessä suomalainen asuntopolitiikka ei ainakaan kaipaakaan enempää hätiköimistä, enempää lyhytjänte-

syöttä, kuin sillä on tällä hetkellä tai mihin se on ajautunut jo nyt.

Suomalaiset perheet asuvat todellakin ahtaasti, ja asuntohallituksen eräs tehtävä on ollut se, että se on pyrkinyt hoitamaan asioita sillä tavalla, että paitsi että perheillä olisi kohtuuhintainen asunto, heillä olisi myös perhekokoa vastaava asunto. Tällä hetkellä ollaan siinä tilanteessa, että useat lapsiperheet joutuvat asumaan erittäin ahtaasti sen vuoksi, että kun hallitus kaikessa viisaudessaan on esimerkiksi aravalainojen korkoja ja vuosimaksuja nostanut, asumiskustannukset ovat nousseet kohtuuttomalle tasolle. Kun samaan aikaan asumistukea on roimasti tiputettu niin, että 70 000 perhettä on jäänyt asumistuen ulkopuolelle kokonaan ja esimerkiksi noin 5 000 markkaa kuukaudessa ansaitsevalta kaksilapsiselta yksinhuoltajaperheeltä asumistuki tippuu 500 markkaa kuukaudessa, tämä merkitsee sitä, että meillä on kohta käsissä se, että aravatalot, kaupunkien vuokratalot, joutuvat konkurssiin, koska maksukykyisiä asukkaita ei ole.

Tämä kaikki liittyy myös hallintoon sillä tavalla, että jollakin on oltava käsissään asuntopoliitiikan kokonaisuus.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun ed. Myllerkin viittaa siihen, että Suomessa asutaan ahtaasti, olisi todella mielenkiintoista ihan uteliaisuudenkin vuoksi kuulla, mitä tämä konkreettisella tavalla tarkoittaa, paljonko neliöitä on yhtä henkilöä kohden asuttavana, jos on ahdas asunto.

Ed. P a l o h e i m o: Herra puhemies! Asian väärittämiseksi haluan aluksi kertoa, että vähän yli viikko sitten vierailin eräässä asunnossa, jonka omisti eräs suomalainen työläinen ja jossa hän asui vaimonsa kanssa kahdestaan. Sen asunnon sisustus oli ensisijaisesti jalopuuta ja valkoista marmoria. Sen pinta-ala oli 260 neliömetriä, 130 neliömetriä henkeä kohti, ja sen oli piirtänyt akateemikko Reima Pietilä tälle kirvesmiehelle. (Vasemmalta: Asiaan!) — Työväenpuolueen taholta huudetaan, että minun pitäisi siirtyä asiaan.

Minä haluan tällä esimerkillä vain osoittaa teille, että asuntotuotantomme voi, jos niin halutaan, olla erittäin yksilöllistä ja erittäin varioivaa ja moni-ilmeistä ja niin sen pitäisi olla. (Ed. Seppänen: Oliko se kirvesmies työtön niin kuin useimmat hänen kohtalotoverinsa?) — Ei tällä

hetkellä, koska hän oli käyttänyt paljon aikaansa nimenomaan oman asuntonsa rakentamiseen. (Ed. P. Leppänen: Oliko hyvät vaatteet päällä?) — Kohtalaiset. (Ed. Laine: Vuosikertaviinejä!) Jos ed. Seppänen voisi pidättäytyä siirtymästä nyt intimizeettisuojan piirissä oleviin asioihin, minä voin jatkaa tätä puheenvuoroani.

Kaikkein pahin asia, joka asuntotuotannossa on ja jonka ed. Myller äskeisessä puheenvuorossaan toi esiin, on se, että se on ollut liian lyhytjänteistä ja liian tempoilevaa. Tässä suhteessa haluan palata ed. Seppäsen puheenvuoroon. Hän sanoi, että joitakin vuosia sitten asuntotuotantomme on volyymiltaan ollut kaksinkertainen nykyiseen nähden ja että se on romahtanut. Tämä pitää tietysti paikkansa. Se on romahtanut, jos edellistä käytetään vertailulukuna, tai sitten voidaan sanoa, että se on silloin ollut ylikuumentunutta.

Asian ydin on lopulta se, että jos asuntotuotantoa suunniteltaisiin pitkäjänteisesti, silloin säilyisi tietty tasapaino asuntojen kysynnän, tyhjiä asuntojen ja asuntorakentamisessa työllistettyjen ihmisten välillä. Nyt tällaista tasapainoa ei ole säilynyt, mutta se johtuu paitsi nykytilanteesta myös siitä aikaisemmasta tilanteesta, jolloin rakentaminen oli ylikuumentunutta, ja tämä minusta täytyy nähdä ja tunnustaa rehellisesti.

Eräs seikka, joka näkyy unohtavan aina kaikissa asuntopoliittisissa keskusteluissa, on se, että asunnot pitää jakaa eri tavoin eri ryhmiin ja näitä ei saa sitoa toisiinsa keskenään. Yksi tapa jakaa asunnot on niiden hallinta, toinen on asuntojen laatutaso, ja kolmas on sitten niiden sosiaalinen ulottuvuus, kuinka paljon asumista halutaan tukea. Näitä asioita ei pitäisi, ainakaan kaikkia, sitoa keskenään.

Ensinnäkin joitakin huomioita asuntojen hallinnasta.

Ed. Seppäsen puheenvuorossa ei onneksi nyt sanottu sitä tavanomaista tyhmyyttä, että pitää rakentaa lisää vuokra-asuntoja. Minä nimenomaan kiinnitin huomiota siihen siitä syystä, että tavallisesti asuntopoliittisissa keskusteluissa joku päästää suustaan tämän lauseen, ikään kuin vuokra-asunnot olisivat jollakin tavalla erinäköisiä tuotteita kuin omistusasunnot, ja kun vuokra-asuntoja puuttuu, juuri niitä pitäisi rakentaa lisää. Ilmeisesti tästä harhasta ollaan vähitellen pääsemässä eroon.

Toinen kysymys, joka liittyy vuokra-asuntoihin ja omistusasuntoihin, näyttää olevan syvästi ideologinen. Joillekuille näyttää olevan erittäin merkityksellistä se, että ihmiset asuisi-

vat vuokra-asunnoissa eivätkä omistusasunnoissa ja se olisi jotenkin ideologisesti mukavampaa tai ideologisesti tavoiteltavampaa, ikään kuin niitä vuokra-asuntoja ei kukaan omistaisi. Kyllähän asunnot aina joku omistaa, mutta kysymys on siitä, omistaako se henkilö tai se perhe, joka asunnossa asuu, vai joku täysin ulkopuolinen. Minä en ymmärrä, miten se olisi niin paljon oikeudenmukaisempaa, että asunnon omistaisi aina joku ulkopuolinen, mahdollisesti sellainen taho, joka omistaa useita asuntoja ja perii niistä vuokraa, sen sijaan että juuri se henkilö tai se perhe, joka asuu asunnossa, omistaa sen itse.

On huomattavasti perustellumpaa ideologisesti mielestäni, että perhe omistaa itse asuntonsa, kuin esimerkiksi, että perhe omistaa itse autonsa. Auton omistamiseen ei ole mitään erityisiä perusteita. Asunnon omistamiseen sen sijaan kylläkin on. Asunto on ihmisen kolmas iho, kuten Alvar Aalto on sanonut, vaatteiden lisäksi siis. Näin ollen olisi erittäin hyvä, jos yleensä päästäisiin siihen, että ihmiset itse käyttäisivät valtaa lähiympäristöönsä. Sitähän omistaminen ainoastaan on.

Sitten minä haluan puhua vähän asuntojen tasosta. Kaikkein kalleinta on rakentaa huonoja halpoja asuntoja siitä syystä, että asuntojen tekninen ikä on noin 200 vuotta. Jos ne rakennetaan hyvin, ne säilyvät 200 vuotta, ja kun olosuhteet muuttuvat, ne halvat huonot asunnot joudutaan ajamaan puskutraktoreilla kumoon. Silloin ne vasta kalliiksi tulevat siitä huolimatta, että niitä rakennettaessa on pyritty halpaan ja samalla tietysti heikkoon laatutasoon. (Ed. Kekkonen: Mistä syntyy se 200 vuotta?) — Se syntyy teknisistä laskelmista, jotka ovat ed. Kekkoselle, kuten ymmärrän, täysin tuntemattomia. — Näin ollen meidän on pyrittävä ennen muuta rakentamaan laadullisesti korkeatasoisia asuntoja riippumatta siitä, ovatko ne kooltaan pieniä tai suuria, ovatko ne omakotitaloja tai mahdollisesti kerrostaloja.

Mutta kolmas seikka, joka tähän sotketaan jatkuvasti, on asuntojen selvointi. Näyttää siltä, että automaattisesti ajatellaan, että asumisen ja asunnot kuuluvat jollakin tavalla piilevästi sosiaalituen piiriin. Näin ei pitäisi olla, vaan sosiaalituki pitäisi erottaa tästä, jotta ei sotketaisi asioita esimerkiksi niin, että vuokra-asunnot ovat aina tuettuja, omistusasunnot eivät koskaan. (Ed. Laine: Molempia on tuettava!) — Molempien pitää olla tuettuja ja tuen pitää riippua asujasta eikä suinkaan asunnon hallin-

nasta. — Näin ollen nämä kolme seikkaa täytyy erottaa toisistaan.

Haluan puuttua ed. Seppäsen ja ed. Myllerin puheenvuoroissa kahteen kohtaan.

Kun ed. Seppänen sanoi, että asuntojen kysyntä on lähes loputon, niin siinä on itse asiassa yksi sana liikaa. Ei se ole lähes loputon, se on loputon, tietysti. Aina voidaan esittää toivomuksia lisäasunnoista. Täällä ed. O. Ojala jo aikaisemmassa puheenvuorossaan toi tähän uuden ratkaisun, että kun ulkomailta tulee paljon ihmisiä, niin he tarvitsevat lisää asuntoja. Kun lähtee ajattelemaan tuolla tavalla, niin kysyntä ei todellakaan ole lähes loputon, vaan se on loputon.

Näin ollen ei ole edes oikein esittää kysymystä muodossa, onko asunnoilla kysyntää, vaan oikein on esittää, minkä tyyppistä asuntopolitiikkaa me tarvitsemme ottaen huomioon asuntojen todellisen tarpeen. Minä en nyt halua puuttua tyhjiin asuntojen määrään, mutta sehän on selvästi sopusoinnussa asuntojen nykyisen hinnan kanssa, joka on tällä hetkellä noin puolet markkamääräisesti siitä, mitä se oli viisi vuotta sitten vuonna 1988. Se juuri osoittaa sitä, että asunnoilla ei ole kysyntää, tarjontaa sitäkin enemmän. Samalla se myös on ehdottomasti linjassa sen havainnon kanssa, että meillä on tyhjiä asuntoja.

Kun ed. O. Ojala sanoi, että pitäisi rakentaa 45 000—55 000 asuntoa lisää vuodessa, niin hän haluaa lisätä tyhjiin asuntojen määrää ja viedä asuntojen hintatason vielä alemmaksi verrattuna niiden todellisiin kustannuksiin kuin se jo tällä hetkellä on. Minä en voi pitää tuon tyyppisiä ajatuksia kovinkaan järkevinä enkä kovinkaan vastuullisina.

Lopuksi ed. Myllerille, joka sanoi, että asuntoja käsittelemässä on 700 viranhaltijaa. Se ei pidä paikkaansa. Siitä puuttuu esimerkiksi koko kaavoituspuoli ja koko kuntien sosiaalitoimessa työskentelevä väki, joka mitä suurimmassa määrin on tekemisissä juuri asuntojen kanssa jne.

Herra puhemies! Näin ollen ilmoitan, että tulen tukemaan tämän lain hyväksymistä.

Ministeri R u s a n e n : Arvoisa herra puhemies! Asuntohallinnon uudistus on keskeinen osa yleensäkin julkisen hallinnon rationalisointitoimenpiteitä, ja siitä uudistamisesta nimenomaan tässä hallituksen esityksessä on kysymys. Millä tavoin se järjestetään, on esityksessä selostettu. Miten asuntohallituksen, jonka toiminta

on tarkoitus tänä vuonna lopettaa, tehtävät jaetaan ministeriöön, asuntorahastoon, valtiokonttoriin, Kansaneläkelaitokseen ja muihin kohteisiin, on myös monissa yhteyksissä jo tässä salissa selvitetty.

Uskon, että tästä peruspäämäärästä ei olekaan epäilyksiä kellään, ei varmaan suomalaisessa yhteiskunnassa eikä tässääkään salissa, vaan siitä vallitsee varsin laaja yksimielisyys, joka kaupunginjohtaja Löyttyniemen tutkimusten ja selvitysten pohjalta voitiin saada ilmi.

Mitä tulee keskustelussa korostuneisiin asuntotuotannon lukemiin, niin vaikka niistä nyt ei tässä ole kysymys, haluan todeta, että tietysti on niin, että tasainen asuntotuotanto olisi hyödyllistä, jos olosuhteet olisivat tasaiset. Yhdyn ed. Paloheimon näkemykseen siitä, että näissä tilanteissa ei tyhjiä vuokra- eikä omistusasuntoja kannata missään tapauksessa rakentaa. Korostan vielä sitä, että budjettitalouden alijäämästä huolimatta on joka tapauksessa valtion toimesta ja verorahoin harjoitettu rakennustoiminta ollut varsin korkealla tasolla. Sillä on pyrittykin pitämään rakennusteollisuuden asemaa yllä ja lievittämään sitä ongelmaa, mikä työllisyyden suhteen on.

Mutta kun julkisen talouden supistukset ovat tärkeitä kansantaloutemme vipuamiseksi takaisin kasvu-uralle, niin kaikilla hallinnonaloilla joudutaan uusia ajatuksia ja uutta ajattelua viemään eteenpäin. Tätä uutta ajattelua asuntopolitiikasta on erittäin vähän ollut löydettävissä tässä maassa. Sitä ei löydy rakentajien, ei rakennuttajien, ei kansanedustajien toimesta, muutoin kuin ihan yksittäisiä äänenpajia.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri sanoi, että uutta ajattelua asuntopolitiikkaan ei löydy. Jos se uusi ajattelutapa, mitä ministeri haluaa, on se, että asuntopolitiikka annetaan kokonaan markkinavoimille, niin kuin teidän toimestanne siihen suuntaan kaikki päätökset ovat vieneet, se ei ainakaan voi olla sellainen tilanne, jossa ihmisillä tuloihin katsomatta on tasavertainen mahdollisuus asua Suomenmaassa. Nimittäin markkinavoimat eivät koskaan voi yksinään suomalaista tai minkään maan asuntopolitiikkaa pitää kurssissa.

Nyt on jo nähty se, että tässä taloudellisessa tilanteessa, kun mitkään muut rakennuskohteet eivät lähde liikkeelle kuin aravatuotanto, me olemme siinäkin putoamassa. Täällä sanottiin,

että 32 000 asunnon määrä lähtisi tänä vuonna liikkeelle. Minä pahoin pelkään, että 10 000—15 000 saattaa olla se määrä. Tässä on sitten se pohja, jolta ponnistetaan taas uuteen huippuhintaan, ja tämä poukkoilevuus ja lyhytjänteisyys, joka meillä on asuntopolitiikassa, saa entistä enemmän voimaa. Juuri tässä vaiheessa pitää olla näkemys siitä, minkälainen on asuntotarve ja minkälaisella asuntopolitiikalla päästään siihen, että emme ajaudu katastrofiin kahden vuoden sisällä.

Ed. V. Laukkane (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella liikuttavaa kuulla, kuinka huolissaan ed. Myller on siitä, mitä tapahtuu asuntomarkkinoilla, jos ajaututaan markkinavoimien armoille. Mutta pitäisi vain muistaa, että ed. Myller on ollut itse tukemassa sellaisia talouspoliittisia ratkaisuja — puhumattakaan siitä, että vielä sosialidemokraattien johdolla mentäisiin jonain päivänä Euroopan unioniin — joissa ei ainoastaan talouspolitiikka ja sosiaalipolitiikka vaan Suomi kokonaisuutena on täysin markkinavoimien armoilla, niin että sillä ei ole minkäänlaisia talouden ohjauskeinoja, joilla se voisi millään tavalla vaikuttaa siihen, miten Suomi pärjää. Kaikki jää riippumaan vain siitä, miten markkinoilla käy. Siitä on paljon tietoa, miten siellä käy.

Ed. Laine: Herra puhemies! Keskustelu alkoi reippaalla tuuletuksella, ja minun mielestäni suomalainen asuntopolitiikka kyllä kaipaa tuuletusta, vaikka esimerkiksi hallituspuolueiden kaikki edustajat eivät sitä tunnu myöntävän.

Valiokunta on käsitellyt tämän hallituksen esityksen yhteydessä myös joukon toivomusaloitteita esittäen ne hylättäviksi sillä perusteella, että asunto-olojen kehittämisrahaston varainhankintaa on jo kehitetty aloitteissa esitettyyn suuntaan. Tämä kyllä osittain pitää paikkansa, mutta jos katselen esimerkiksi toivomusaloitetta n:o 1 668, jossa olen ensimmäisenä allekirjoittajana, niin tämän aloitteen tarkoitus on kyllä hyvin vähäiseltä osin toistaiseksi toteutunut. Tästä syystä, herra puhemies, vaikka en tee nyt erillistä ehdotusta, totean, että tämän aloitteen hylkääminen kyllä merkitsee sitä, että on pakko tehdä uusi aloite ja perustella se ottaen huomioon myös se keskustelu ja käsittely, joka esillä olevan asian osalta nyt on tapahtunut.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen toisessa käsittelyssä kiinnitin huomiota siihen, että byrokratian purkaminen merkitsee aina valvonnan purkamista, ja voidaan tietysti kysyä, onko nyt valtion asuntomäärärahojen käyttö sellainen asia, jossa valvontaa on syytä todellakaan purkaa, onko se johtamassa ehkä tilanteeseen, jossa esimerkiksi huonojen, huolimattomien tai suorastaan väärien päätösten riskit kasvavat.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota siihen, että näitten lakien nojalla annettavassa asetuksessa todetaan, että asuntorahaston johtajan lainojen myöntäminen ja päätöksenteko ei välttämättä tapahtuisi esittelystä. Yksi ainoa virkamies myöntää ehkä satojen miljoonien markkojen edestä vuodessa asuntolainoja. Kyllä se on varmaan pientä byrokratiaa, kun yksi voi päättää tällaisista lainoista, mutta voi kysyä, onko se suomalaisen asuntopolitiikan ja suomalaisen asunnontarvitsijan kannalta mielekäs päätöksenteko. Periaate, että päätökset tehdään esittelystä, jolloin vähintään kaksi henkilöä joutuu paneutumaan asiaan, on juuri kehitetty sitä varten, että se varmistaa päätöksenteon oikeellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden.

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Haluan kiinnittää ed. Nikulan äskeisessä puheenvuorossa huomiota erääseen sanaan, kun hän sanoi, että byrokratian purkaminen on valvonnan purkamista. Näin se minustakin on, ja siitä syystä se on juuri hyvä. Usein on esitetty sellainen virheellinen käsitys, että byrokratian purkaminen olisi palvelujen purkamista, ja sitähän se ei tietysti ole.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Olin juuri kiinnittämässä samaan asiaan huomiota kuin edellinenkin puhuja ed. Nikulan puheenvuorossa eli siihen, että virkakoneiston, byrokratian, purkamisen mukana samalla purettaisiin valvontaa. Tämä ei erityisemmin ole sopuisuudessa ed. Nikulan aikaisemman elämäniideologian kanssa. Nimenomaan byrokratiaa ja valvontaa tästä yhteiskunnasta täytyy purkaa. Hän on ihan oikeassa varmasti siinä, että yhdelle virkamiehelle saattaa tällä hetkellä mennä satojen miljoonien markkojen lainapäätökset, mutta kysymys onkin siitä, että ne täytyy siirtää kunnille, joissa asiat tiedetään kaikkein parhaiten. Siellä täytyy tehdä ne päätökset, ja on siellä omat lautakunnat, joissa asioita käsi-

tellään. Ei sen välttämättä tarvitse virkamies olla. Siitä vain poliittisella vastuulla tekemään ainakin suuntaviivat, miten asuntomäärärahat kunnissa käytetään. Ei tällaisten asioiden tarvitse olla Helsingissä, vaan nimenomaan täytyy päätösvaltaa ja vastuuta siirtää alueelle ja kuntiin.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Tuntuu siltä, että ed. Ukkola ei oikein tiedä, mitä asiaa tässä nyt käsitellään. Kysymys on asuntotuksesta ja sen harjoittamasta hinta- ja laatuvalvonnasta siltä osin, että ns. sosiaalisessa asuntotuotannossa yhteiskunnan tuella vuosittain ennen tuotettiin yli 20 000, nykyisin vain alle 15 000 asuntoa. Tältä osin yhteiskunnalla on tietty intressi siihen, että sen tukema asuntotuotanto mitä suurimmassa määrin palvelisi tuen kohteita eli sellaisia vähävaraisia asukkaita, joille tätä tukea ohjataan. Mielestäni on kohtuullista, että valtiolla tukijaosapuolena on intressi sen suhteen, mitä sillä tuella saadaan, ja tässä mielessä valvontaa tarvitaan, koska tämä valvonta on pystynyt tuottamaan Suomen korkean hinta — laatu-suhteen.

Mutta markkinavoimien varaan jätettävä valvonta, ed. Ukkola, joka nyt on vaihtoehtona, ei ole uskottava valvontavaihtoehto. Niiden intressissä on tuottaa mahdollisimman halvalla mahdollisimman isot voitot, ja se merkitsee sitä, että laatu kärsii. Tämän laatupuolen valvominen ottaen huomioon, mitä kustannuksia tästä aiheutuu, on tämän nykyisen järjestelmän hyvä puoli, ja sitä täytyy puolustaa. Nyt ed. Ukkola on romuttamassa myös sen.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Pari puheenvuoroa sitten selvästikin sekoitettiin kaksi käsitettä: Valvonta ja holhous ovat kaksi eri asiaa. Jos yhteiskunta osoittaa veronmaksajien rahoja asuntotuotantoon satojen miljoonien markkojen edestä vuodessa, niin luulisin, ettei yksikään vastuullinen päätöksentekijä voi sivuuttaa sitä seikkaa, että tällaista rahan käyttöä on myös valvottava. Mitään muuta vaihtoehtoa ei voida ajatella.

Yksittäisen henkilön myöntämiin holtittomiin lainoihin perustuu hyvin suurelta osin pankkikriisi, jota me olemme täällä todellakin joutuneet monella tavalla korjaamaan. Tänä päivänä pankeissa ei enää yhden henkilön päätöksillä myönnetä sen mittaluokan lainoja kuin asuntorahaston johtajan päätöksellä on tarkoitus myöntää ilman minkäänlaista esittelyä.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Minusta ed. Ukkolan puhe osoitti selvästi sen, että hän ei ole ymmärtänyt lainkaan, mistä tässä asiassa on kysymys. Nimenomaan on kysymys siitä, että nyt hajotetaan asioita ehkä niin paljon liikaa, että kokonaisuutena ei pystytä tarkkailemaan ja luomaan uusia suuntia siihen, miten ihmisten asuminen Suomessa järjestetään.

En halua sen enempää puuttua siihen, mihin ed. Nikula jo vastasikin hyvin: Ettei byrokratian purku ole minkään vahtimisen purkua, vaan yhteiskunnalla, joka myöntää varoja, on myös oikeus tietää, miten niitä varoja käytetään.

Jos todella kunnat saisivat yksin päättää, miten näitä rahoja kuntatasolla käytettäisiin, niin siitäkään tässä ei valitettavasti ole kyse. Uskon myös, että kunnissa hyvin tiedettäisiin, minkä tyyppistä tuotantoa tarvitaan. Tämä lakiesitys ei mene siihen, vaan tälläkin hetkellä on kyse siitä, että niitä tavoitteita, mitä kunnissa on asetettu, ei tehdä budjettitason päätöksenteolla. Tämä laki ei tosiaankaan mitenkään edesauta sitä, että suuntaus olisi tämä.

Ed. Myller : Arvoisa puhemies! Täällä on jo ansiokkaita puheenvuoroja käytetty siitä asiasta, mitä valvonnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä. Asuntohallituksen hinta- ja laatuohjauksella on laskelmien mukaan saavutettu 700—1 000 miljoonan säästöt. Nämä säästöt ovat tulleet asukkaiden asumiskustannuksiin. Eli kysymys on siitä, miten Suomenmaassa parhaalla mahdollisella tavalla saadaan aikaan mahdollisimman korkealaatuista ja mahdollisimman edullista asuntotuotantoa. On vaikea ymmärtää, että mitä useammille tahoille valvontaa ja vastuuta pirskotaan, niin tulos voi olla sen parempi, erityisestikin kun tähän liittyy erittäin suuret taloudelliset intressit. Silloin täytyy todellakin miettiä, onko valvoja valvotavaan nähden liian lähellä. Se tapahtuu esimerkiksi silloin, kun rakennuttaja valvoo hintaa ja rakentaja laatua.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Aivan taatusti ymmärrän, mistä tässä on kysymys, ja nimenomaan siksi kannatan tätä: Päätösvaltaa hajautetaan asuntohallituksen asioissa. Lakiesityksessä sanotaan aivan selkeästi, mihin asuntohallituksen tämänhetkiset tehtävät siirretään. Ei tässä ole mitään epäselvyyttä.

Jos ed. Kautto haluaa, että kunnat todella päättävät tästä, niin siitä tunnettuna asuntopo-

liittikkona tekemään lakialoite! Taatusti kannatan sitä lakialoitetta eli sitä, että asuntorahoista ja niiden käytöstä päätettäisiin kunnissa, siitä kuka saa ja minkälaista asuntotuotantoa sillä rahalla halutaan. Tämä on se systeemi, mihin pitäisi mennä. Mielestäni yhdessä paikassa oleva valvonta vasta kamalaa on.

Ed. K a l l i s : Herra puhemies! Ei nykyisen järjestelmä ole ihan hyvä ja moitteeton. Jos ajattelee hinta — laatu-suhdetta, johon nyt on viitattu, niin pitää muistaa, että tuli joitakin vuosia sitten sellaisia, sanoisinko, lähes määräyksiä, että tulee rakentaa tietyn tyyppisiä taloja, mm. tasakattotaloja, ja edellytettiin mm. aravalainan saajalta, että talotyyppi on tasakattotyyppi. Luulen, että jokainen ymmärtää, kuinka paljon kustannuksia esimerkiksi tämä vaatimus ja edellytys on tälle yhteiskunnalle aiheuttanut. Eli ei kaikki viisaus löydy yhdestä keskusvirastosta. Kyllä viisautta löytyy muualtakin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Myllerin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Anttila S-L., Anttila U., Antvuori, Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Enestam, Haavisto, Hassi, Heikkinen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Kohijoki, Koistinen, Korkea-osa, Korva, Koski, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lamminen, Laukanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Nordman, Norrback, Näsi, Olila, Paloheimo, Pelttari, Perho-Santala, Pesälä,

Pietikäinen M., Pietikäinen S., Rauramo, Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Rätty, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Savela, Seivästö, Suhola, Takala, Toivonen, Turunen, Ukkola, Vanhanen, Vihriälä, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Apukka, Bell von, Gustafsson, Hurskainen, Iivari, Jaakonsaari, Jurva, Kalliomäki, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luttinen, Metsämäki, Muttillainen, Myller, Mäkipää, Nikula, Nyby, Ojala A., Ojala O., Paasio, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rönholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vistbacka ja Vähänäki.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Nissilä, Alaranta, Astala, Backman, Dromberg, Hacklin, Halonen, Hautala, Helle, Hiltunen, Hämäläinen, Jokiniemi, Jouppila, Kanerva, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kemppainen, Komi, Kuittinen, Laakso, Lahtinen, Laitinen, Laivoranta, Laukkanen M., Lepänen P., Lindqvist, Luhtanen, Luukkainen, Mattila, Morri, Mäkelä, Niinistö, Paakkinen, Pekkarinen, Pokka, Puhakka, Pura, Ranta, Rehn E., Rehn O., Rynänen, Sasi, Suhonen, Särkijärvi, Taina, Tennilä, Tiuri, Uosukainen, Varpasuo, Vehkaoja, Viinanen, Viljamaa, Viljanen, Vuoristo, Vähäkangas, Väyrynen ja Wahlström.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 59. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy ympäristövaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus laiksi vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 5 §:n 2 momentin kumoamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 10

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 4

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Valtioneuvoston kertomus päihdeolojen kehityksestä vuonna 1991

Ainoa käsittely

Kertomus n:o 12/1992 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva valtioneuvoston kertomus eduskunnalle päihdeolojen kehityksestä vuonna 1991 on erittäin tyylikäs ja hyvin painettu teos, mutta tällä hetkellä tiedot ovat jo vanhentuneita. Tämä käytäntö on valitettava, että asiaa näin jälkijätöisesti käsitellään valiokunnassa, koska taloudellisen yhteiskunnallisen tilanteen muuttumisen myötä myös päihdeolojen tilanne muuttuu erittäin nopeasti yhteiskunnassa.

Vakiintuneen tavan mukaan valiokunta käsittelee laajemmin tätä, mutta paneutui erityisesti tällä kertaa laitoshuoltoon, hoitoon ja hoitopaiksyymahdollisuuksiin. Tämän kautta on ehkä hyvä ensin muistuttaa, että maan sekä kuntien taloudellinen tila ovat omiaan vaikuttamaan päihteiden väärinkäyttäjien hoitopaiksyyn. Tämä tilanne on johtanut siihen, että kun- nat ovat taloudellisesti tiukoilla, tietysti myös sosiaali- ja terveydenhuollon hallintokuntien budjetit ovat erittäin tiukat. Kun raameja tiukennetaan ja karrtyt pienenevät, niin aina joku

putoaa kärryiltä. Selkeästi on nähtävissä jo ennen valtionosuusuudistuksen voimaantuloa ja varsinkin nyt sen jälkeen, että ensimmäiset putoajat ovat päihteiden väärinkäyttäjät, joilla tuntuu olevan suhteellisen vähän puolestapuhujia.

On helppo todeta, kun varat ovat vähissä, että ne, jotka ovat itse aiheuttaneet sairautensa, voivat kantaa myös sen seuraukset. Näitä kärryiltä pudonneita ja käytännössä tänä päivänä hoidotta jääviä päihteiden suurkäyttäjiä arvioidaan asiantuntijoiden mukaan olevan tässä maassa noin 250 000.

Tällä hetkellä tiedämme, että päihdehuoltolaitoksia on lopetettu viimeisen vuoden aikana ostopalvelusopimusten niukkuuden vuoksi ilmeisesti viisi ja samanaikaisesti on alasajettu ehkäisyä. Eli keskustelu siitä, että päihteiden käyttäjät hoidetaan avohuollossa, on katteeton.

Surullista on se, että tämä kohdistuu todella kaikkiin päihteiden käyttäjiin ja ennalta ehkäisevä työ puuttuu esimerkiksi nuorten kohdalla. Nuorten tilanne työttömyyden ja koulutuspaikkojen puutteen ollessa meidän kaikkien tiedossa on omiaan altistamaan päihteiden väärinkäyttöön. Ja tämä on ryhmä, jonka kohdalla tulisi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa voida tarjota avohuollon palveluja, joilla voitaisiin katkaista myöhemmin tälle henkilölle itselleen ja yhteiskunnalle kalliiksi ja traagiseksi tuleva tilanne.

Sama on nähtävissä perheiden kohdalla. Perheiden tukimuodot ovat olemassa. Niiden tarve on kasvanut, mutta kuntien antamat maksusitoumukset ovat todella tiukoilla, esimerkiksi turvakotien kohdalla, joiden käytön tarpeeseen valitettavasti usein päihteiden käyttö on hyvin oleellinen syy. Aiemmin turvakoteihin pääsi, mikäli joutui kotioloissaan väkivallan kohteeksi. Tänä päivänä sosiaalitoimessa kysytään, onko lyöty pahasti, lyödäänkö todennäköisesti uudelleen, eikä maksusitoumusta anneta.

Surullista on myös se, että edes tulevat kansalaiset eivät tunnu tässä taloudellisessa tilanteessa surettavan. Erityisensikodit, joissa pyritään suojelemaan sikiöitä eli päihteidenkäyttäjä-äitejä yritetään ohjata tilanneraittiuteen ja tukea heitä raittiuteen raskauden aikana, myös nämä kodit, ovat tällä hetkellä vaikeuksissa, koska kunnat eivät enää katso erityisensikotihoitoa tarpeelliseksi.

Tämä on erittäin lyhytnäköistä säästöä, kuten muutkin sosiaali- ja terveydenhuollon alalla tehdyt säästöpäätökset, kun tiedämme, että mikäli

avohuoltoa ei kyetä antamaan, laitospaikkoja ei kyetä antamaan, myöhemmin ajaututaan erittäin vaativiin sairaanhoidollisiin tehtäviin, mikäli meillä myöhemmin sitten tehdä eettisiä ratkaisuja siitä, että itseaiheutettuja sairauksia ei enää hoideta. Tämänkin tyyppistä ilmastoa on jo olemassa. Mutta tänään vielä hoidetaan, ja esimerkiksi haimatulehduksen hoito teho-osastolla, päivä teholla, maksaa saman verran kuin kuukausi päihdehuoltolaitoksessa. Mutta näin ajetaan näitä ratkaisuja, ja tämä kuvaa lyhytnäköisyyttä asian yhteydessä.

Asiantuntijalausuntojen perusteella kävi ilmi myös avohuollon heikkous siltä osin, että vaikka päihdehuoltolaki ja velvoitteet kunnille asettavat sekä sosiaali- että terveydenhuollon vastuuseen päihteiden käyttäjien hoidosta, kuitenkin käytännössä terveydenhuolto on hyvin ulkona tästä asiasta. Tämä työnnetään sosiaalitoimen harteille, eikä tämä välttämättä ole välinpitämättömyyttä vaan myös valmiuksien puutetta terveydenhuollon puolella. Tämä on merkittävä asia siltä osin, että kuitenkin päihteiden käyttäjistä arviolta noin 20 000 on lääkkeiden ja alkoholin sekakäyttäjiä, ja juuri tämä ryhmä erityisesti tarvitsisi terveydenhuollon asiantuntemusta selvittääkseen tästä kierteestä.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimesta laadittu mietintö kertoo, että edellä esiin tuomani asiat ovat totta. Siellä tapausesimerkein kerrottiin, miten lääkärin läheteellä laitoshoidon ohjattu henkilö ei voinut päästä hoitoon, koska kunnan sosiaalitoimintakijä eväsi tämän asiantuntijalausnon taloudellisista syistä.

Nämä olivat murheita valioikunnassa. Valiokunta esittääkin, että näitä asioita katsottaisiin pidemmällä tähtäimellä ja toiseksi tutkittaisiin mahdollisuutta ohjata myös Alkon voittovaroja päihteiden väärinkäyttäjien hoitoon. Tämä on myös varoittava esimerkki todella siitä, miten eri ryhmät syrjäytyvät taloudellisen kriisin aikana tässä yhteiskunnassa. Nyt ovat syrjäytyneet päihteiden väärinkäyttäjät. Mikähän onkaan seuraava ryhmä?

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puisto kiinnitti todella huomiota siihen suureen ongelmaan ja huoleen, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa

tunnettiin, kun kuultiin asiantuntijoita siitä, mitä kuntatasolla tapahtuu. Tämä on siinä mielessä hyvin huolestuttava, koska tämä ongelma on todella monisyinen. Kyseessä on selvästi taloudellinen ongelma, kun kunnat säästävät, resurssit vähenevät siellä ja avokuntoutus ruuhkautuu. Se on myös hyvin suuressa määrin sosiaalipoliittinen ongelma, koska samanaikaisesti päihdehuollon asiakkaat ovat yhä huono-osaisempia ja yhä enemmän tukea ja apua tarvitsevia. Mutta kolmanneksi on kyseessä myös erittäin suuri terveystaloudellinen ongelma, koska juuri sitten kun säästetään ennalta ehkäisevässä hoidossa eikä satsata avohoittoon riittäviä määriä, niin kustannukset siirtyvätkin terveydenhuollon sairaalalaitoksiin ja siellä se hoito todellakin on hyvin kallista.

Tässä suhteessa tällainen kamreerijuttelu tässä yhteiskunnassa näyttää olevan pitkälti vallalla eli katsotaan aina yhtä budjettivuotta kerrallaan eikä tehdä pitkän tähtäimen yhteiskuntapoliittista suunnittelua. Se on mielestäni erittäin huolestuttavaa. Myös laman aikana pitäisi katsoa enemmänkin kuin vuoden tai edes muutaman vuoden päähän. Tarvitaan pitkäjänteistä suunnittelua ja tavoitteellista politiikkaa, koska pitkällä tähtäimellä se ehdottomasti on nykyistä halvempaa, nykyistä tehokkaampaa ja varmasti myös asiakkaiden kannalta paljon, paljon inhimillisempää kuin nämä lyhytnäköisesti tehdyt säästöt, mitä kunnissa toteutetaan osittain valtion toimenpiteiden johdosta.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Puisto oli kovin yksipuolinen näkemyksissään. Hän aivan oikein puhui siitä, että näitä alkoholistihuoltoloita lakkautetaan. Niitä lakkautetaan sen takia, että saadaan pakolaisille asuntoja, mm. Perniössä. (Ed. Stenius-Kaukonen: Päinvastoin!) Olisi nyt mukavaa, kun ed. Puisto olisi maininnut tämänkin asian. Ei välitetä lainkaan siitä, että suomalainen alkoholisti joutuu taivasalle, kunhan saadaan pakolaisille asuntoja. Ihan samalla tavalla edellisessä keskustelussa ed. O. Ojala näki suurena murheena, ettei pakolaisille tehdä asuntoja Suomessa, oman maan kansalaisista vähät välitetään.

Tämä on vasemmistolainen systeemi, joka äskenkin tuli esille. Minä olisin odottanut, että ed. Puisto olisi sanonut selkeästi, mistä on kysymys: pakolaisille paikkoja, omat asukkaat, sairastavat ulos. Se on suomalaisen systeemi tänä päivänä.

Ed. Perho-Santala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puisto hyvin pitkälle sen mukaan kuin asiaa aika perusteellisesti valiokunnassa käsiteltiin, toi esille sen keskeisen kysymyksen, millä tavalla kunnissa ja kuntainliitoissa tämä lama koetaan ja millä lailla näitä tehtäviä priorisoidaan. Näitä säästöjä on tehty valitettavan lyhytnäköisesti ja juuri sillä tavalla, että tehdyt säästöt keskipitkällä tähtäyksellä lisäävät yhteiskunnan, kuntien ja valtion kokonaiskustannuksia ja tietyksi yksilön kannalta ovat epätoivottavia; esimerkiksi lyhennetyt katkaisuhoidot voivat johtaa pahimmillaan haimatulehduksiin ja niiden kalliisiin hoitoihin, kuten ed. Puisto täällä mainitsi.

Kuitenkin näissä asiantuntijalausunnoissa tuli esille myöskin se, että kunnissa on havahduttu siihen tilanteeseen, että nämä äkkiä tehdyt toimenpiteet eivät välttämättä ole viisaimpia ja kestävimpiä, ja tätä kautta on päädytty tai ollaan päätyvässä vihdoinkin siihen keskusteluun, jossa priorisoidaan näitä toimenpiteitä ja jossa toivottavasti yhtenä johtopäätöksenä on se, että kaikkein avuttomimmat, sellaiset ihmisryhmät, jotka eivät itse asiaansa pysty ajamaan, joka tapauksessa ja ensisijaisesti hoidetaan.

On myöskin tärkeää se, että sosiaali- ja terveysministeriön ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimesta hyvin nopeasti tehdään laskelmia ja selvittelyjä siitä, mikä säästö johtaa lisäkustannuksiin, mikä toimenpiteet ovat kestäviä ja toteuttamiskelpoisia ja tarkoituksenmukaisia.

Ed. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Puisto mainitsi lääkkeiden ja alkoholin sekakäytön. Se onkin meidän uusia, mutta erittäin pahoja ongelmiamme, ja nimenomaan alkoholin ja psyyken lääkkeiden sekakäyttö on nyt meidän maassamme aika mittava ongelma. Toivoisin, että sosiaali- ja terveysministeriö jollakin tavalla puuttuisi tähän ongelmaan, niin että psyyken lääkkeitä ei myönnettäisi, jos on vähänkin epäilyä siitä, että niitä voidaan käyttää tällä tavalla väärin.

Olen myös samaa mieltä siitä, että Alkon voittovaroja pitäisi käyttää enemmän määrin päihteiden käyttäjien hoitamiseksi.

Ed. O. Ojala, mainitsitte puheenvuorossanne, että ongelma on talouspoliittinen, sosiaalipoliittinen ja terveystaloudellinen, mutta minun mielestäni päihdeongelmat nykyisellään Suomessa johtuvat pitkälti siitä, että meillä on asenteissa tapahtunut perusteellinen muutos. Ei enää ar-

vosteta raittiutta. Aikaisemmin vielä raittius kuului suomalaisten keskeisiin perusarvoihin, mutta kun raittiustyölläkin on tällä hetkellä pallo hukassa, niin ei ole ihme sitten, että ongelmat ovat tässä mittakaavassa esillä. Ja kun raittiusjärjestöt luopuivat täysraittisuuden vaatimuksesta, silloin lähdettiin hakoteille. Minun mielestäni pitäisikin raittiustyötä tukea valtion niissä järjestöissä, joissa vielä on perustana täyden raittiuden periaate.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Puisto kuvaili valiokunnassa esiin tulleita murheita. Valiokunnan asiantuntijakuuleminen sai osittain aika dramaattisiaakin muotoja, kun asiantuntijat, jotka olivat niitä henkilöitä, jotka ammatikseen yrittävät auttaa päihteiden käyttäjiä, toivat esille sen ahdistuksen, mikä heillä omassa työssään on, kun he näkevät, että voimavarat viedään tältä työltä. Sitä ahdistusta, mikä niillä ihmisillä on, jotka itse ovat päihteiden käyttäjiä taikka päihteiden käyttäjien omaisia, ei valiokunnassa kuultu, mutta se välittyi kyllä riittävän hyvin asiantuntijoiden kuulemisesta. Ja kun lukee lehtiä ja tapaa ihmisiä, nämä ongelmat ovat varsin hyvin tiedossa. Viimeksi tämän päivän lehdet kertovat, että lasten huostaanotot ovat lisääntyneet ja niihin on yhtenä keskeisenä syynä, ikävä kyllä, vanhempien päihteiden väärinkäyttö.

Sen vuoksi ed. Puisto oli varsin oikeassa, kun sanoi, että tässä kertomuksessa puhutaan meneistä asioista. Valiokuntahan on kiinnittänyt ajankohtaisiin asioihin huomiota.

Kun ministeri on paikalla, haluaisin tästä mietinnöstä tuoda esille kohdan, joka liittyy siihen, mitä ed. Puisto sanoi siitä, että terveydenhuolto on ulkona. Yksi ongelma siinä, miksi tämä ei toimi, on kuntoutuslainsäädännössä. Ensinnäkin kuntoutusraha-asetus rajaa työelämästä poissaolevat kuntoutusrahan ulkopuolelle, ja toisaalta Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain nojalla ei voida antaa ammatillista tai lääkinnällistä kuntoutusta pelkästään päihdeongelman perusteella. Nämä ovat tekijöitä, joissa tarvitaan lainsäädännön ja asetuksen muutosta. Toivon, että ministeri Huuhtanen huolellisesti lukee tämän mietintömme ja ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin, jotta nämä asiat saadaan korjatuksi.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa on yli 300 000 alkoholin suurkuluttajaa. Ed. Aittoniemi

täällä sanoi, että laitokset lopetetaan ja siirretään niihin pakolaisia. Laitokset lopetetaan sen takia, että ei ole käyttäjiä. Laitosten tulokset eivät ole niin hääppöisiä. Tuli myös selville valiokunnassa, että koska tämä on näin suuri ongelma, täytyisi antaa hoito ja kuntoutus mahdollisimman lähellä näitä asiakkaita eli kuntatasolla.

Ed. Virpa Puisto sanoi täällä, että terveydenhuollolla on pallo ulkona. Ei se pidä paikkaansa. Terveydenhuollon tehtävä on hoitaa päihteiden käyttäjiä silloin, kun heillä on terveydellisiä vaaroja sairauden sattuessa. Sen jälkeen he siirtyvät avohoitoon, ja ketään ei voi väkisin hoitaa tässä maassa. He siirtyvät sosiaalitoimen valvontaan ja vastuulle. Tämä on jako kunnissa, ja sieltä ei tule maksusitoumuksia jatkohoitoon. Tämä on juuri se probleemi, joka on ollut jo ennen näitä säästötoimia ja on nyt vielä kärjistynyt.

Mitä tulee päihteitten käyttäjien hoitoon ja kuntoutukseen, niin valiokunnassa tuli esiin, että sosiaalityöntekijä taikka sosiaalitoimen johtaja oli todella ahdistunut sen takia, että kunnissa on niin paljon näitä sosiaalipuolen määräyksiä ja jossain luullaan, että ne todella toimivat. Eiväthän ne toimi! Ne menevät, kuinka menevät, ja sen takia hän oli ahdistunut, ei sen takia, ettei hän pystynyt niitä hoitamaan.

Vielä yksi asia: Yhteistyö kuntatasolla ei vain sosiaali- ja terveydenhuollossa vaan muutenkin — niin koulutoimen, poliisin kuin vapaaehtoisjärjestöjen kesken — on välttämätöntä. Se on myös täällä meidän lausunnossamme keinona, jolla tämä suuri kansan ongelma saadaan hoidettua.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Puiston puhetta voinee pitää valiokunnan esittelypuheenvuorona, kun ed. Skinnari, valiokunnan puheenjohtaja, ei sellaiseen viitsinyt vaivautua. Tässä puheenvuorossa kiinnitettiin erinomaisen tärkeään asiaan huomiota elikkä nuorten alkoholin käytön ehkäisyyn ja siihen tähtäävien toimien alasajoon. Tämä asia olisi kyllä pitänyt minun mielestäni valiokunnassa hieman tarkemmin analysoida elikkä ottaa alkoholipolitiikka lähtökohdaksi ja kysyä, johtuuko nuorten alkoholin käyttö meidän liian tiukasta alkoholipolitiikastamme. Ei käskyillä ja kielloilla mitään saada aikaan, sillä vain edistään alkoholin käyttöä. Sitten tarvitaan nuorten kohdalla ehkäisyä, kun he ryhtyvät kokeilemaan.

Valiokunnan mietinnössä otetaan kantaa alkoholipolitiikkaan, mutta se jää aivan liian vä-

hälle. Miksi te ette reilusti ehdota, että Alko tekee alkoholia ja muut instanssit valvovat ja hoitavat ehkäisyn. Siis eihän tämmöinen Alkon kaksoisrooli tai suorastaan kolmoisrooli enää ole sopiva tällaisessa ajassa, jolloin Suomi on menossa Eurooppaan ja joutuu omaksumaan ihan toisenlaiset lähtökohdat myös alkoholipoliitiikkaan.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuoro muutamiin täällä pidettyihin puheenvuoroihin:

Ed. Aittoniemi väitti, että tyhjiilleen jääneet hoitolaitokset ovat pakolaisten käytössä. Voi olla Perniö, mutta kyllä näitä valitettavasti on jäänyt aivan tyhjiilleen elikkä ihmiset ovat jääneet työttömäksi, hoitajat ja alkoholistit ilman hoitoa.

Ed. Perho-Santala puhui priorisoinnista ja toivoi, että sitä kautta alkoholistit saisivat myöhemmin hoitoa. Tiedän, että priorisointiryhmät istuvat tällä hetkellä, mutta pelkään, että lopputulos on täysin päinvastainen eli näitä pois jääviä tulee olemaan vielä muitakin ryhmiä, joiden hoitotasoa päinvastoin joudutaan laskemaan.

Ed. Laakkoselle asenteista: Asenteita kaivataisiin myös sillä tavalla, että perheille ja ihmisille tässä yhteiskunnassa voitaisiin turvata toimeentulo ja elämisen arvoinen elämä. Kyllä se voisi olla yksi tie, joka johtaisi raittiuteen, jollei täyteen, niin ainakin raittiimpaan elämään.

Ed. Ala-Harjalle terveydenhuollon osasta: Kyllä se on ihan lakisääteisesti myös terveydenhuollon tehtävä. Konkreettista näyttöä on siitä, että kun ihmiset joutuvat sairaalaan, jos nyt eivät haimatulehduksen takia — siinä vähän joruvetaan epäilemään, olisiko juonutkin — mutta joku muu sairaus saattaa olla, jonka takana todellisuudessa on alkoholismi, niin hoidetaan se sairaus eikä kysytä niin epämiellyttäviä asioita kuin alkoholin käyttöä.

Ed. Ukkola, kyllä mietinnössä ja valiokunnassa käsiteltiin ja on moneen kertaan käsitelty Alkon ongelmaraolia. Ehkä se olisi voinut olla selkeämminkin esillä.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhemies! Täällä voisi aivan hyvin puhua talouspolitiikasta siinä mielessä, että on aivan selvää, että kun yhteiskunnan varat alkavat loppua, niin alkavat myös loppua ne keinot, joilla hoidetaan mm. päihdeongelmaa. Voi oikeastaan sanoa, että viime vuosikymmeninä, jotka ovat olleet hyviä vuosia taloudellisesti, ennalta ehkäisy on

saanut varsin halveksitun ja pilkatun aseman. Oikeastaan on yllättävää, että todella tälläkin hetkellä, kun meillä on todella valtava päihdeongelma eikä sen hoitamiseen ole paljon rahaa, ei ole niitä, jotka puhuisivat raittiuden puolesta, todellakin siitä, että tässä Suomessa ihmiset henkilökohtaisesti omalla kohdallaan omaksuivat raittiuden elämän yhdeksi asenteeksi. En voi ymmärtää sitä, että tämä 200-päinen eduskunta ei ollenkaan tuo tätä asiaa esille. Minusta se olisi valtavan voimakas ja hyvä asia.

Sen verran sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä sanotaan, että sosiaaliturvassa on yleensä ehkäisy halvinta ja myös tehokkainta. Olisi ollut hauska tietää, miksi se ei ole aina, koska en voi ymmärtää, mikä voisi olla sen halvempaa ja tehokkaampaa kuin se, että ehkä kolmenvanhalle tai vähän vanhemmalle pikkupojalle tai pikkutyölle opetetaan raittiuden idea ja nuori oppii raittiuden idean siinä vaiheessa ja sitten hautaan asti vaalii raittiutta. En oikein ymmärrä, miten niin se ei olisi aina sentään halvin ja tehokkain keino.

Tässä suhteessa todella minusta tuntuu, että suomalaisessa yhteiskunnassa on kriisin aika lähestymässä, koska meillä on reilusti yli 300 000 alkoholista tai väärinkäyttäjää, joilla on jo syvät ongelmat, ja ymmärrämme, että kun ympärillä on aina yksi tai kaksi henkilöä, jotka kärsivät tästä, niin välillisesti tämä luku on 600 000—700 000 hyvinkin. Kun rahat loppuvat, niin kerta kaikkiaan joudutaan palaamaan ikään kuin syntyihin syviin. Mutta sellaista asennetta tai taipumista tällaiseen ajatteluun en ole vielä suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa ollenkaan havainnut.

Toinen, mikä hieman tätä asennetta vaikeuttaa, on se, että tässä suomalaisessa yhteiskunnassa on vuosikymmenet puhuttu vapauden puolesta. On vapauden nimissä vaadittu yksilöille oikeuksia tehdä, mitä he oikeastaan ikinä haluaisivat, ja on pidetty suorastaan hurjana, että on ikään kuin varoitettu hieman, että tällainen vapauden ylikorostus johtaa vaikeisiin ongelmiin.

Mihin tässä on sitten ajaututtu? Vuosikymmenien vapauden korostaminen on johtanut siihen, että Suomessa tuskin koskaan on ollut niin paljon riippuvaisuudesta kärsiviä ihmisiä kuin tänä päivänä. Vapaus on täysin näennäistä niillä ihmisillä, jotka ovat syvästi riippuvaisia esimerkiksi alkoholin käytöstä ja joille ainoa todellinen syy käyttää alkoholia, huumeita tai vaikkapa polttaa tupakkaa on siinä, että henkilöillä ei ole voimaa ja kykyä irrottautua näiden aineiden

käytöstä. Tähän on johtanut meidän vapautemme ylikorostus, riippuvaisuuteen, syvään riippuvaisuuteen mitä moninaisimmista asioista.

Arvoisa herra puhemies! Jos ajatellaan vielä tämän ongelman tarkastelua, niin tämä on ikään kuin yhden tietyn spesifisen sosiaaliongelmien sektorin tarkastelua, mutta yhtä lailla voisimme lisätä tähän monet muut sosiaaliset ongelmat. Voisimme puhua myös tupakan aiheuttamasta syövästä ja riippuvaisuudesta. Voisimme myös puhua mielenterveydellisistä ongelmista, niistä syistä, jotka johtavat niihin, tai avioeroista ja niiden seurauksista.

Haluan viitata näihin muihin ongelmiin, jotta meille voisi tulla ikään kuin mieleen, mikä voisi olla sellainen yhteinen tekijä, joka sitten ilmenee näinä ongelmina. Tässä yhteiskunnassa on mielellään lähdetty siitä, että hoidetaan kalliilla rahalla nämä ilkeät ulkoisesti havaittavat ongelmat, yritetään saada vähän nenää valkaistua jossakin teho-osastolla tai terveyskeskuksissa ja sitten taas elämä jatkuu aivan sellaisenaan.

Mutta pureutuminen siihen peruskysymykseen, miksi jeppe juo, on täysin lapsenkengissä. Perusajatusta siitä, miksi joku juo, me emme vaali, vaikka sen pitäisi olla keskeisintä tässä keskustelussa, koska on kai itsestään selvää, että mikäli henkilöllä on elämä sopusoinnussa ja tasapainossa ja kaikki on kohdallaan, olisi mahdotonta ajatella, että hänellä olisi huume- tai alkoholiriippuvuus, joka tuhoaa hänen elämänsä. Me kaikki ymmärrämme, kuinka alkoholi on todella maailman vaarallisin liuotin, joka liuottaa kaiken mahdollisen, mitä ihmisellä vain voi olla, ja viime kädessä vie hengenkin.

Jos todella hakisimme tätä yhteistä tekijää, niin olen aivan vakuuttunut siitä, että suurin yhteinen tekijä liittyy elämän tarkoituksettomuuteen. Jos ihminen kärsii syvästi elämän tarkoituksettomuudesta, hänellä avautuu ikään kuin ovi siihen, että hän ajautuu mitä erilaisimpiin vaikeuksiin ja murheisiin. Juuri tässä suhteessa suomalaisessakin yhteiskunnassa täytyisi vaalia vähän muitakin kuin materialistisia arvoja, koska me hyvin ymmärrämme, että ihmiset eivät kerta kaikkiaan tule tyydyttyiksi elämässään vain sillä, mitä he rahalla voivat saada. Kuitenkin se on ollut vuosien ja vuosien ajan se todellinen painotus, mitä tässä suomalaisessa yhteiskunnassa on vaalittu. Raha on ollut ensimmäisellä, toisella ja kolmannella sijalla, ja vasta sen jälkeen ovat tulleet kaikki muut arvot.

Arvoisa herra puhemies! On myös yksi asia, mikä olisi tärkeää muistaa. Se liittyy siihen, että

päihdetyö mitä parhaillaan harjoitetaan, tuottaa loppujen lopuksi säälettävän huonoa tulosta. Koska riippuvaisuus on niin lujaa, en halua moittia mitään päihdetyötä sinänsä, vaan osoittaa, että se on riittämätön keinoiltaan, koska riippuvaisuus on jotakin sellaista, jota ei niin vain hoideta kuntoon, vaikka voitaisiinkin saada hetkellinen katko itse alkoholin tai huumeen käyttämiseen. Siinä suhteessa meidän pitäisi todellakin nähdä ennalta ehkäisyn välttämättömyys.

Toinen epäkohta, mikä liittyy päihdeoloihin, on tietenkin se, että esimerkiksi todella paljon rikollisuutta ilmenee nimenomaan alkoholin ja huumeiden väärinkäytön vuoksi. Tällaisessa tilanteessa yritetään ratkaista ongelmia sillä, että nämä henkilöt pannaan vankilaan. Se on täysin säälettävä ja täysin kelvoton keino. Meidän pitäisi nähdä, että huumeikäytönkin rikollisuuden ainoa, yksiselitteinen syy on siinä, että hän tarvitsee rahoittaakseen huumeiden käytön visin määrän rikoksia päivittäin, jotta huumeriippuvuus voisi jatkua, josta hän ei irtikään pääse. Ei tällaisessa tilanteessa vankila ole mikään vaihtoehto. Se on vain suomalaisen yhteiskunnan tapa hoitaa sivuun ja siivota ikään kuin maton alle nämä ongelmat. Enkä voi ymmärtää, että vuosikymmenien ajan on puhuttu tästä, mutta täällä ei tapahdu mitään. On tietenkin kaunista, että joku puhuu siitä, mutta tosiasiaa tähänkään ongelmaa ei ole vakavasti paneuduttu.

Toinen asia, mihin todella täytyy kiinnittää huomiota jälleen kerran, on se, että syvä huumeriippuvuus käytännössä on niin vaikea, että minkäänlainen vapaaehtoinen halu vapautua tästä riippuvuudesta vain harvoin johtaa hyvään tulokseen. Tällöin olisi paljon mielekkäämpää ja järkevämpää mahdollistaa esimerkiksi kuuden kuukauden tahdonvastainen hoito, joka voisi antaa mahdollisuuden tälle nuorelle, että hän pääsisi irti huumeista. Voisihan hän sitten välittömästi kuuden kuukauden jälkeen saatuaan huumeista vapauden palata takaisin huumeiden maailmaan, jos hän sitä haluaisi. Mutta tiedän, että esimerkiksi sosialidemokraatit yli kaiken vihaavatkin sellaista ajatusta, että olisi tahdonvastaista hoitoa tai pakkohoitoa. Mutta täytyy aina muistaa se, että jos me sanomme jonkin suuren aatteellisen vision innoittamana "ei" kaikenlaiselle tahdonvastaiselle hoidolle tai pakkohoidolle, me samanaikaisesti sanomme "kyllä" melisairaalalle, vankilalle tai ruumishuoneelle. Sen vuoksi ei ole niin yksiselitteistä roikkua kiinni kymmeniä vuosia vaalitusssa vapauden

ideologiassa, johon ei sovi minkäänlainen pakko-
hoito.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan vielä sanoa, että itse ainakin näen, että koko alkoholi-
ongelma pitäisi suhteuttaa siihen kysymykseen, että loppujen lopuksi ihmiset alkoholi-
ongelman kanssa ovat tekemisissä synnin kanssa. Sehän on vain yksi riippuvaisuus tai yksi synty. Sen takia on myös niin, että yhteiskunnalliset keinot eivät voi millään tehokkaalla tavalla ratkaista tätä ongelmaa, koska jos ihmiset ovat riippuvaisia, on se mikä synty tahansa, siihen vapautusta ei voi julistaa mikään sosiaali- ja terveysvaliokunta tai mikään lainsäädäntö, vaan siinä ihminen tarvitsee todella henkilökohtaisen vapautumisen ensinnäkin syillisyydestä ja toiseksi hänen tarvitsee myös yksinkertaisesti voimaa, jotta hän voisi päästä irti riippuvuudesta. Siinä suhteessa on todella sääli, että tässä yhteiskunnassa vaietaan myös täysin siitä, että Jumalan sanassa on väkevä vaihtoehto tällaisellekin henkilölle.

Vuosi sitten kun näistä asioista keskustelin, otin vain yhden esimerkin siitä, mitä yhteiskunta tällaisen yksittäisen tapauksen kohdalla tekee ja mikä olisi parempi vaihtoehto. Puhuin sellaisesta huumeikäyttäjistä, joka oli jo kuuden vuoden ajan käyttänyt heroiniä ja muita huumeita, istunut vuosia Ruotsissa ja Suomessa vankilassa ja sitten aivan kuoleman partaalla tehnyt oman henkilökohtaisen ratkaisunsa ja antanut elämänsä Jeesukselle. Silloin vielä tämä henkilö oli vankilassa, piti siellä Köyliön varavankilassa raamattutunteja, mutta, yllättävää kyllä, viikkoa myöhemmin tasavallan presidentti armahti hänet. Nyt hän kiertää ympäri Suomea kouluja ja kertoo uskoon tulostaan ja vapautumisestaan aineista.

Tämä olisi todella voimallinen ja väkevä vaihtoehto, ja sitä pitäisi suosia kaikin mahdollisin tavoin, mutta jotenkin tässä yhteiskunnassa on valtava jumalakielisyys. En puhu nyt uskonto-
kielteisyydestä, koska kaikki täällä puhuvat uskonnon puolesta, joka ei kuitenkaan pelasta yhtäkään sielua, mutta jumalakielisyys, puhumattakaan siitä, että puhuttaisiin Jeesuksesta, on niin valtavaa, että on ikään kuin muurit, jotka estävät sen, että sanoma todellisesta avusta vain harvoin ulottuu ihmisille, jotka ovat todella hengenhädässä ja suurissa vaikeuksissa ja joille tämä yhteiskunta ei voi tarjota mitään todellista apua.

Ed. Karhunen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. V. Laukkaselle vähän sama vastaus kuin äsken ed. Laakkoselle: Haluan tuoda esiin sen vertailun, kumpi on suurempi synty: ajaa ihmiset tässä yhteiskunnassa niin nurkkaan ja ahtaalle, etteivät he enää löydä muuta ratkaisua, vai paeta hetkeksi käyttämällä alkoholia tai lääkkeitä. Onko suurempi synty ajaa heidän siihen ahdinkoon vai käyttää alkoholia? Suotavaa ei ole kumpikaan.

Puhuitte raittiusjärjestöjen toimista ja niiden mahdollisuuksista. Käsittäakseni juuri näitä järjestöjä on aiemmin budjetissa ja nyt raha-automaattivaroin tuettu eli taloudellisissa vaikeuksissa nämä eivät ole. Jos ovat ideologisissa, se ei ole yhteiskunnan vika.

Kun puhuitte uskosta ja elämän tarkoituksesta, toivoisin, että veisitte viestiä myös kirkon puolelle, jonka yhteiskunnallista työtä kaiken aikaa taloudellisin perustein leikataan juuri nyt, kun kirkon yhteiskunnallista työtä tarvittaisiin, jotta voitaisiin ennalta ehkäistä näitä tilanteita.

Pakkohoidosta ed. V. Laukkaselle: Toivon, että luette tutkimuksia niin psykiatrisen kuin alkoholistien hoidon ja esimerkiksi nuorisorikollisten kohdalla jne., mikä tulos on ollut pakkohoidolla. Jos se on ainoa vaihtoehto itsetuhon partaalla olevalle, se on mielenterveyslain mukaan mahdollista, mutta huomattavasti paremmat tulokset on vapaaehtoisella motivoidulla hoidolla, mutta se edellyttäisikin sitten jo resursseja avohuoltoon ja todellista työtä näitten ihmisten kanssa.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. V. Laukkanen mainitsi, että päihdetyössä on säälettävän huonoa tulosta saatu. Minä en olisi aivan samaa mieltä hänen kanssaan. On nimittäin kristillistä päihdetyötä tekeviä laitoksia, jotka ovat saaneet aikaan oikein hyvää tulosta. Moni, joka tämänmoiseen kotiin on lähtenyt, on jo elämässään tehnyt ratkaisun, että hän haluaa päihteistä eroon ja ennen kaikkea haluaa aloittaa elämän uudelta pohjalta, lähteä kulkemaan ns. uskon tietä, ja tätä kautta sitten ovat alkoholi-ongelmat selvinneet. Kristilliset päihdeongelmakodit tekevät siinä mielessä arvokasta työtä. Jos vertailaan esimerkiksi A-klinikoiden toimintaan, niin paljon paremmat tulokset on näistä kodeista saatu.

Samaa mieltä olen ed. Laukkasen kanssa siitä, että pitäisi olla mahdollisuus saattaa henkilöitä,

jotka käyttävät huumeita ja alkoholia, mutta etenkin huumeita, tahdonvastaiseen hoitoon. On nähty, että henkilö, joka on huumeiden käyttäjä, ei näe ollenkaan itsellään olevan ongelmaa ja siksi hänet pitäisi saattaa tahdonvastaiseen hoitoon.

Elämän tarkoituksettomuus on meidän yhteiskunnassamme suuri ongelma. Itsemurhia meillä on tehty aina, vaikka meillä materiaalisesti onkin ollut paremmat ajat, ja yllättäen kuulin ohjelman, jossa sanottiin, että itsemurhien määrä ei kovinkaan paljon kuitenkaan ole kasvanut, vaikka tällä hetkellä on niin suuret taloudelliset ongelmat. Eli ongelma kuitenkin pohjimmaltaan on jossain syvemmällä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Niin kuin uskovaisiksi ilmoitautuvat yleensä ed. V. Laukkanenkin hyvin jyrkän tuomitsevasti näkee, että kaikkien, jotka käyttävät alkoholia, elämä ei ole tarkoituksenmukaista ja he ovat irrallisia ihmisiä. Tämähän ei voi pitää paikkaansa. Maailmassa on hyvin paljon sellaisia ihmisiä, jotka käyttävät alkoholia ja joiden elämä on hyvinkin tarkoituksenmukaista, eivätkä he ole millään tavalla irrallisia tästä maailmasta. Kaiken lisäksi alkoholi on ollut ensimmäisestä kannesta viimeiseen oleellisesti myöskin Raamatussa mukana. Kyllähän sinne Vapahtajankin elämään liittyy tällaisia myönteisiä tapauksia alkoholin suhteen.

Kyllähän tietenkin alkoholi aiheuttaa hyvin paljon yhteiskunnassa tuhoa ja turmiota ja myöskin itsemurhia, mutta aivan yhtä paljon aiheuttaa kiihkoväisyyttä. Sen pariin kun ihminen joutuu, niin joutuu kyllä sille rannalle maailmassa, että siinä ei oikein enää kunnolla viinakaan auta. Mikään ei maailmassa ole aiheuttanut niin paljon tuhoa, kuolemaa ja kärsimystä kuin uskonto. Eli ei pidä näin jyrkästi tuomita sellaisia ihmisiä, jotka joskus ottavat pikku kännin ja rentouttavat sillä elämänsä. Eivät he silti tarkoituksenmukaisuuden rajan yli mene, mutta minä hiukan epäilen kyllä ed. Laukkanen tarkoituksenmukaisuutta, jos te noin kovin kaavamainen ja yksisuuntainen elämässä olette.

Ed. Rätty (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tosiasia on, että niillä, jotka ovat alkoholisoituneet, on kaksi tietä alkoholismista ulos: uskoon tulo, jolloinka selviydytään niistä ongelmista, ja toinen on sitten korvaava toiminta eliikkä armoton urheilu, harjoittelu oman psyyken ja fysiikan kanssa. Tunnen hyvin

paljon entisiä alkoholisteja, joiden kanssa olen ollut maratoneja juoksemassa. Mielenkiintoinen tapaus on eräs lääkäri, joka selvisi alkoholiongelmostaan sillä, että ryhtyi juoksemaan hevosen kanssa. Hän osti hevosen, ja se hevonen pelasti hänet, ja tänäkin päivänä on täysin elämä järjestyksessä ja kaikki kunnossa.

Alkoholiongelma on erittäin laaja. Se on täysin kiinni yhteiskunnassa tapahtuvista muutoksista ja erittäin syvällä. Mutta miksi me juomme, miksi me käytämme alkoholia ja missä on alkoholismien raja? On persoonakohtaista, mikä se raja kenelläkin on. Jotkut kestävät enemmän ja jotkut vähemmän, jotkut pystyvät hoitamaan työnsä, pitämään virkansa. Tätä suoja toimintaa virkojenkin suhteen tapahtuu, ja näitten ilmianto tai valitusten teko on aina hyvin pulmallista, koska siinä saattaa olla sitten oma työpaikka monellakin kysymyksessä. Mutta jos aiotaan todella päästä ongelmasta, niin silloinhan täytyisi alkoholin tuonti, valmistus ja myynti lopettaa. Silloinhan ei kukaan käytä alkoholia, silloinhan ei ole. Mutta sitten tulee toinen ongelma: Alkaa pimeä alkoholin poltto ja käyttö, ja se taas tuo lisää ongelmia. Ainoa konkreettinen ja hyvä tapa on saada valistusta: tietoa, tietoa, tietoa, tietoa.

Ed. V. Laukkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei ed. Puisto tunnu asioita ymmärtävän, kun hän kysyi, kumpi on suurempi synty ja että maa menee tällaiseen ja tällaiseen tilanteeseen. Ed. Puisto, Raamatun mukaan se, että maa romahtaa, johtuu juuri siitä, että maa on tehnyt riittävän paljon syntiä ja Jumala ei siunaa tällaista kansaa. Ed. Puisto, tämä on Raamatun sana tähän kysymykseen. Jos kansa on jumalatonta, se ja sen päättäjät ovat jumalattomia, se ei palvele elävää Jumalaa, kunnioita Jumalan sanaa, niin tällainen kansa romahtaa sekä henkisesti, hengellisesti että taloudellisesti. Se siis johtuu synnistä eikä se ole sinänsä enää mikään synty, se on seuraus.

Mitä tulee pakkohoitoon, niin joko ed. Puisto ei todella tiedä, mistä puhuu, tai sitten hän salaa asioita. Mutta ehdottaa mielenterveyslakia huumeongelmalliselle, joka on syvästi riippuvainen, on kyllä sietämätöntä ajattelua, jota en toivoisi kenenkään maallikonkaan sanovan. Eivät mielisairaat ole huumeikäyttäjille mitään hoitopaikkoja. Se on viimeinen hoitopaikka, mihin heitä pitäisi sijoittaa. Erikseen ovat mielisairaudesta kärsivät ihmiset, mutta siitähän ei täällä ole tänään puhuttu sanaakaan.

Kolmas asia ed. Aittoniemeen liittyen: En tietenkään vastusta sitä, että henkilöt juovat alkoholia sen verran kuin haluavat, minulla ei ole siihen mitään sanomista. Mutta puhuin alkoholismista eli siitä, kun alkoholi on todellinen ongelma. Vaikka ed. Aittoniemi ei ole paikallaan, niin totean vielä, kun hän puhui uskonnosta, että voin todella vilpittömästi yhtyä ed. Aittoniemeen ja sanoa, että mikään ei ole niin järkyttävää kuin uskonto ja uskonnot, jotka eivät ole koskaan pelastaneet yhtään sielua. Sen takia puhuisinkin mieluummin aina Jeesuksesta, joka on elävä persoona.

Ed. Laine: Herra puhemies! Voidaan tietenkin arvioida sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöä myös siinä valossa, onko se vastaus kaikkeen siihen, mitä maan alkoholipoliittinen tilanne vaatii. Tässä suhteessa voitaisiin varmasti löytää heikkouksia ja ehkä joku liiallinen sana; ed. V. Laukkanen löysi sanan "yleensä". Jos oman kokonaisarvioni sanon, niin minusta sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö on pääsuunnaltaan positiivinen. Siinä korostetaan ennalta ehkäisyn merkitystä ja kehoitetaan suuntaamaan katseet kouluihin, oppilaitoksiin, jotka ovat avainasemassa. Tässä kiinnitetään huomiota myös varusmiesten tilanteeseen.

Kohdassa "Palvelujen kohdentaminen" sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että "tehtyjen selvitysten mukaan päihdehuollon asiakkaat ovat entistä vaikeammista elämän olosuhteista". Minä luulisin, että tässä valiokunta ei tarkoita pelkästään materiaalisia vaan ehkä siinä tarkoitetaan henkisiä, kulttuurisia olosuhteita, asuminen, työoloja jnp. Tämän johdosta tekisinkin sellaisen johtopäätöksen, että elämän olosuhteiden korjaamiseen yhteiskunnan tulee kiinnittää huomiota.

Kohdassa "Alkoholipoliittikan kehittäminen" mielestäni sosiaali- ja terveysvaliokunta käsittelee hyvin tärkeää kysymystä, ja se on kysymys siitä, missä määrin Euroopan integraatio luo paineita tarkastelukulman muuttamiseen. Minusta juuri se, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunta tässä arvioi, on hyvin vaarallista: Kauppapoliittinen näkökulma tai maatalouspoliittinen näkökulma ajautuu kansanterveyden ja sosiaalipoliittisen näkökulman edelle, ellei kiinnitetä asiaan huomiota. Mielestäni sosiaali- ja terveysvaliokunta asennoituu tässä oikein, koska se korostaa pohjoismaisen käsityksen ensisijaisuutta, jossa terveys- ja sosiaalipoliittinen näkökulma on etualalla. Ja jos oikein valiokunnan mietinnön ymmärrän, niin siinä

nimenomaan tarkoitetaan sitä, että pidetään Suomen itsenäisenä oikeutena säilyttää tavoitteellinen alkoholipoliittikkansa eikä sitä tule alistaa integraation tavoitteille, joiden seurauksena todella saattaisi olla se tilanne, että Suomi olisi vapaa kaikelle ylijäämäoluelle sun muulle, jolloin sosiaali- ja terveyspoliittiset näkökohdat jäisivät sivummalle tai riittävää huomiota vaille.

Mielestäni sosiaali- ja terveysvaliokunta on myös siinä oikeassa, kun se vaatii riittäviä voimavaroja alkoholipoliittiseen tutkimukseen.

Olisin kuitenkin halunnut esittää vielä kaksi näkökohtaa näiden lisäksi.

Ensinnäkin joissakin lehtitiedoissa on esiintynyt käsityksiä, joiden mukaan raittiusjärjestöjen avustaminen valtion varoista tai tarkemmin sanottuna Raha-automaattiyhdistyksen varoista pitäisi kokonaan lopettaa. Mielestäni tällainen toimenpide, jos tätä valtiovarainministeriössä Sailaksen tai muiden suunnitelmissa pidetään yllä, ja tällainen suunnitelma on vaarallinen ja se tulisi torjua.

Toinen asia, josta eduskunta keskusteli verolakien käsittelyn yhteydessä, on alkoholimenojen vähennyskelpoisuus verotuksessa, joka on edelleen mahdollista, tosin aikaisempaa rajoitetummin. Mielestäni tässä suhteessa eduskunnan tulisi tarkistaa aikaisempaa päätöstään, omak-sua tässä Ruotsin linja; siellä ei sallita alkoholimenojen vähennyskelpoisuutta verotuksessa. Valtion tehtävänä ei ole subventoida yritysten alkoholikuluja, sillä siitä tällaisessa menettelyssä itse asiassa on kysymys.

Lopuksi, herra puhemies, palaisin kysymyksen vastauspuheenvuoroista. Minulla on sellainen käsitys, että suurin osa eduskunnan jäsenistä ymmärtää vastauspuheenvuorojen tarkoituksen toisin kuin asia on asiakirjoihin kirjattu. Minun on pakko ehdottaa joko sitä, että kaikki edustajat veisaavat viis siitä, mitä on kirjattu vastauspuheenvuoroja koskeviin sääntöihin, tai kaikki palaamme noudattamaan sääntöjä. Ellei tämä onnistu, eduskunnan puhemiesneuvoston on syytä harkita, onko syytä pitää esillä lainkaan vastauspuheenvuorokulttuuria.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Ed. Laine puheenvuorossaan puuttui Euroopan integraation luomiin paineisiin. On totta, että olisi voinut varmasti voimakkaamminkin tuoda esille pohjoismaisilla linjoilla pysymisen tarpeen, koska asiantuntijalausunnoista ja pöytäkirjoista löytyy, että Suomi on lähdössä omille linjoilleen poiketen Ruotsin ja Norjan linjoista.

Olen samaa mieltä, että mikäli esityksiä raitiusjärjestöjen rahoituksen poistamisesta raha-automaattivaroista tulee voimakkaammin esiin, niitä ei pidä olla puoltamassa.

Herra puhemies! Nämä perjantai-iltapäivät ovat muodostuneet siltä osin mielenkiintoisiksi ajoittain, että moneen kertaan vaadittu arvokeskustelu tuntuu käytävän juuri perjantai-iltapäivisin. Kun näemme edustajien läsnäolon määrän, niin toivottavasti tämä ei kuitenkaan kuvaa sitä, mikä on arvokeskustelun painoarvo tässä eduskunnassa.

Mutta tähän arvokeskusteluun kyllä erityisesti ed. V. Laukkaselle kuin myös ed. Laakkoselle haluan kertoa, että kun hallitus aiemmin ja hallituspuolueita kannattaneet edustajat tämän yhteiskunnan eri probleemeissa ovat menneet sen taakse, että vika on entisissä hallituksissa ja yleensä muissa kuin hallituksen kannattajissa, niin pitkälle mennään, jos kaikki yhteiskunnan ongelmat ovat vain synnistä johtuvia.

Ed. Laakkonen: Arvoisa herra puhemies! Ed. Laine mainitsi, että Ruotsissa ei sallita alkoholimenojen vähennystä. Tämä on oikean suuntaista alkoholipolitiikkaa. Meilläkin tätä yritettiin eduskunnassa ja valtiovarainvaliokunnassa, mutta se ei onnistunut. Minä toivoisin, että Suomen eduskunnasta löytyisi vielä tarpeeksi edustajia, jotka tekisivät saman suuntaisen päätöksen.

Haluaisin Ruotsista ottaa mallia vielä enemmänkin. Siellä on keskiolut laimennettu muistaakseni noin prosentilla, ja samaa toivoisin, että Suomessa tehtäisiin. Tällä hetkellä, kun meillä on paljon työttömiä, he kansoittavat keskiolutkahvilat. Siitä on seurauksena yhä suuremmassa määrin henkilöiden alkoholisoituminen. Siksi olisi paikallaan, että meilläkin keskiolut laimennettaisiin.

Ed. Laineen kanssa olen samaa mieltä siitä, että Raha-automaattiyhdistyksen varoja alkoholiongelmien hoitamiseen ei tulisi vähentää vaan mieluummin lisätä, koska on nähtävissä, että ongelma vain kasvaa ja pahenee koko ajan.

Mitä tulee EY:hyn, olen vähän epäileväinen sen suhteen, että mitään parannusta tulisi, jos Suomi liittyisi EY:n jäseneksi. Onhan sanottu ihan yleisesti, että me menettäisimme yhden sukupolven alkoholille, jos tapahtuisi niin, että esimerkiksi alkoholivero harmonisoitaisiin EY-maiden tasolle. Tällä hetkellä jo esimerkiksi maksakirroosia Helsingissä on yhtä paljon kuin Ranskassa, ja meillä ei todella olisi varaa yhtään enää lisätä alkoholin aiheuttamia sairauksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö ja siihen sisältyvä ponsi hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Puhemiesneuvoston ehdotus n:o 1 eduskunnan työjärjestyksen sekä eduskunnan vaalisäännön 1 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

15) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 (HE 249/1992 vp)

16) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 (HE 306/1992 vp)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

